

RiR 2026:22

Villkor för studiemedel

Riksrevisionen är en myndighet under riksdagen med uppgift att granska statliga myndigheter och verksamheter. Vi bedriver både årlig revision och effektivitetsrevision. Genom ett grundlagsskyddat oberoende har Riksrevisionen ett starkt mandat och är en viktig del av riksdagens kontrollmakt som bidrar till förbättringar och demokratisk insyn.

Denna rapport har tagits fram inom effektivitetsrevisionen, vars uppgift är att granska hur effektiv den statliga verksamheten är. Vi lämnar även rekommendationer för att förbättra den granskade verksamheten. Effektivitetsgranskningar lämnas direkt till riksdagen som bereder dem tillsammans med en svarsskrivelse från regeringen.

Riksrevisionen

RiR 2026:22

ISBN 978-91-7086-761-3

ISSN 1652-6597

Tryck: Riksdagstryckeriet, Stockholm 2026

Beslutad: 2026-09-22
Diarienummer: 2025/0748
RiR 2026:22

Till: Riksdagen

Härmed överlämnas enligt 9 § lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. följande granskningsrapport:

Villkor för studiemedel

Riksrevisionen har granskat om villkoren för studiemedel bidrar till att målen med studiestödssystemet uppnås samt Centrala studiestödsnämndens arbete kopplat till villkoren. Resultatet av granskningen redovisas i denna granskningsrapport. Den innehåller slutsatser och rekommendationer som avser regeringen och Centrala studiestödsnämnden.

Riksrevisorn Christina Gellerbrant Hagberg har beslutat i detta ärende. Revisorn Jonas Lundstedt har varit föredragande. Revisionsledaren Jenny Hedström och enhetschefen Katarina Richardson har medverkat i den slutliga handläggningen.

Christina Gellerbrant Hagberg

Jonas Lundstedt

För kännedom

Regeringskansliet; Utbildningsdepartementet
Centrala studiestödsnämnden

Innehåll

Sammanfattning	5
1 Inledning	8
1.1 Motiv till granskning	8
1.2 Övergripande revisionsfråga och avgränsningar	9
1.3 Bedömningsgrunder	10
1.4 Metod och genomförande	10
2 Om villkoren för studiemedel	12
2.1 Studiestödet och studiemedlet	12
2.2 Villkor för studiemedel	14
2.3 Studenter med studiemedel	17
2.4 CSN:s ansvar och arbete	18
3 Resultatkravets och veckobegränsningens utformning	20
3.1 Operationaliserade bedömningsgrunder	20
3.2 Resultatkravet leder till många avslag	21
3.3 Resultatkravet hindrar inte studenter från att ta lån de sedan har svårt att återbetala	23
3.4 Inga negativa effekter för studenter som nästan når upp till resultatkravet i högskolan	25
3.5 Inga indikationer på att ett skärpt resultatkrav får studenter att anstränga sig mer	26
3.6 Brister i hur veckobegränsningen utformats	28
4 Kunskapsunderlag inför villkorens utformning	33
4.1 Operationaliserade bedömningsgrunder	33
4.2 Resultatkraven i yrkeshögskolan och komvux baseras på bristfälligt underlag	33
4.3 Veckobegränsningen är utredd men utbildningar har förändrats	36
5 CSN:s uppföljningar och informationsarbete	38
5.1 Operationaliserade bedömningsgrunder	38
5.2 CSN:s uppföljning varierar mellan skolformer	38
5.3 CSN:s informationsarbete fungerar överlag bra men komvuxelever möter särskilda hinder	40
5.4 Svårigheter för komvuxstuderande framgår i CSN:s uppföljningar av sitt informationsarbete	45
6 Slutsatser och rekommendationer	47
6.1 Brister i hur resultatkravet utformats	48
6.2 Brister i veckobegränsningens utformning	49
6.3 Omotiverade skillnader i villkor mellan skolformer gör regelverket onödigt komplext	51
6.4 CSN:s informationsarbete fungerar överlag bra men informationen till komvuxstudenter brister	52
6.5 Översyn av studiemedelssystemet	52
6.6 Rekommendationer	53
Referenslista	54

Bilaga 1. Övriga villkor för studiemedel	58
Bilaga 2. Större förändringar av resultatkravet sedan 2001	59

Elektronisk bilaga

Till rapporten finns en bilaga att ladda ned från Riksrevisionens webbplats. Bilagan kan även begäras ut från ärendets akt genom registraturen.

Bilaga 3. Metodbeskrivning

Sammanfattning

Studiemedel är en form av studiestöd som kan lämnas till vuxna studerande på grundskole- och gymnasienivå samt till studerande på eftergymnasiala utbildningar. Centrala studiestödsnämnden (CSN) ansvarar för att administrera studiemedlen.

Rätten till studiemedel är förenad med ett antal villkor. Riksrevisionen har granskat om två av dessa villkor, resultatkravet och veckobegränsningen, bidrar till att målen med studiestödssystemet uppnås, samt CSN:s arbete kopplat till villkoren. Granskningen visar att villkorens utformning och CSN:s arbete brister i viktiga aspekter.

Resultatkravet hindrar inte studenter från att ta lån som de sedan inte kan återbetala

För att en student ska beviljas fortsatt studiemedel krävs att hen uppnår tillräckliga studieresultat. Resultatkravet syftar till att främja en hög genomströmning och motverka att studenter med otillräckliga studieresultat tar lån som de senare inte kan återbetala.

Granskningen visar att resultatkravet i praktiken inte utgör ett hinder för ytterligare belåning eftersom en övervägande majoritet av studenterna återkvalificerar sig till studiemedel. Möjligheten till återkvalificering bidrar till ökad genomströmning genom att ge studenter en viktig andra chans, men dagens regelverk är allt för tillåtande och möjliggör för studenter att ta lån som de sedan inte kan återbetala.

Brister i hur veckobegränsningen utformats

Antalet veckor med studiemedel är begränsat. Veckobegränsningen syftar till att bidra till en hög genomströmning samtidigt som den ska ge studenter rimliga förutsättningar för att fullfölja en utbildning.

På komvux, till skillnad från högskolan och yrkeshögskolan, bestäms antalet veckor med studiemedel efter den utbildningsbakgrund som individen uppger i sin ansökan till CSN. För studerande med tidigare utbildning från ett annat land kan det vara svårt att avgöra om deras utbildning motsvarar svensk grundskole- eller gymnasieutbildning och därmed hur många veckor med studiemedel som de har rätt till. Det försvårar planeringen av studierna och kan därmed påverka genomströmningen negativt.

På högskolan har nästan var fjärde läkarstudent förbrukat sina studiemedelsveckor innan utbildningen är slutförd – en andel som kommer att öka i och med att läkarutbildningen förlängts till 6 år. Om studenter med begränsade ekonomiska resurser eller höga utgifter avstår från att söka till läkarutbildningen eller andra långa högskoleutbildningar kan det motverka målet om en bred rekrytering.

Omotiverade skillnader i villkor mellan skolformer gör regelverket onödigt komplext

Enligt riksdagen bör studiestödssystemet vara så enkelt och lättöverskådligt som möjligt. Riksrevisionen konstaterar att olika resultatkrav för studier i högskolan, yrkeshögskolan och komvux gör studiemedelssystemet onödigt komplext. Skillnader i krav mellan skolformer kan vara motiverade om det finns sakliga skäl för dem. Granskningen visar emellertid att underlag som tyder på sådana omständigheter saknas.

Brister i informationen till komvuxstuderande

För att studerande ska kunna fatta välgrundade beslut om sina studier behöver de få korrekt och behovsanpassad information om studiemedelsreglerna. Många komvuxstudenter har behov av fysiska möten för att kunna ta till sig och förstå information om studiemedel. Eftersom CSN huvudsakligen kommunicerar med studerande via telefon vänder sig de studerande i stället till studie- och yrkesvägledare i kommunen. Kommunerna har ansvar för att erbjuda studenten information om studieekonomiska förutsättningar, men vad ansvaret innebär i praktiken är inte förtydligat. Granskningen visar att studie- och yrkesvägledarna inte ser det som sitt ansvar att hjälpa studenter med stora behov av stöd när det gäller studiemedelsfrågor, även om de i många fall försöker göra detta, vilket kan leda till att informationen till studenter med stora behov blir bristfällig och olikvärdig.

Uppföljningen av resultatkravet i yrkeshögskolan och komvux brister

CSN:s analysarbete har i stor utsträckning fokuserat på högskolan. Myndigheten har inte tagit fram kunskapsunderlag om resultatkravet i yrkeshögskolan, trots att yrkeshögskolan är den tredje vanligaste skolformen bland studiemedelstagare. CSN har inte heller följt upp den förändring av resultatkravet för komvux som genomfördes 2020.

Rekommendationer

Riksrevisionen lämnar följande rekommendationer.

Till regeringen

- Skärp återkvalificeringsreglerna för att bättre motverka att studenter med svaga studieresultat beviljas ytterligare studielån som de senare inte kan betala tillbaka.
- Se till att det tydligt framgår av förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning vilket ansvar kommunen ska ha för att bistå studenter på komvux med behovsanpassad och korrekt information om studiemedlet.

Till Centrala studiestödsnämnden

- Harmonisera resultatkravet i yrkeshögskolan och komvux med resultatkravet i högskolan.
- Se till att yrkeshögskolan och komvux inte förbises när resultatkravet och veckobegränsningen följs upp och utvärderas. Detta är särskilt viktigt vid större förändringar av villkoren.

1 Inledning

Varje år betalar Centrala studiestödsnämnden (CSN) ut ungefär 50 miljarder kronor i studiestöd. Målet med studiestödet är att det ska verka rekryterande för kvinnor och män oavsett bakgrund och bidra till ett högt deltagande i utbildning, samt att det ska ha en god effekt på samhällsekonomin över tid. En majoritet av studiestödet betalas ut i form av studiemedel, det vill säga lån och bidrag till vuxna studerande på grundskole- och gymnasienivå samt till studerande på eftergymnasiala utbildningar.

Rätten till studiemedel är förenad med ett antal villkor. Bland annat är det antal veckor som en student kan få studiemedel begränsat. För att beviljas fortsatt studiemedel måste studenten uppfylla ett krav på studieresultat. Dessa två villkor ska bland annat bidra till att studier genomförs så snabbt och effektivt som möjligt. Utformningen av villkoren varierar mellan olika skolformer och har förändrats över tid.

Såväl veckobegränsningen som resultatkravet regleras i studiestödslagen (1993:1395). Den närmare utformningen av resultatkravet regleras dock av regeringen och CSN genom förordning och föreskrifter.

1.1 Motiv till granskning

Veckobegränsningen har varit oförändrad sedan 2001, då en större reform av studiestödssystemet genomfördes. Samtidigt har både utbildningsutbudet och sammansättningen av studenter förändrats. Ett flertal högskoleutbildningar har förlängts, exempelvis har ettåriga magisterutbildningar ersatts av tvååriga masterutbildningar och läkarutbildningen motsvarar i dag sex års heltidsstudier. CSN har pekat på att det framför allt är studenter på långa utbildningar som når maxgränsen för antalet studiemedelsveckor.¹

Sedan 2001 har andelen utlandsfödda studenter på komvux ökat. Både CSN och statliga utredningar har lyft att det finns brister med hur veckobegränsningen utformats för studier på komvux, framför allt för studenter som har kort tidigare utbildning och begränsade språkkunskaper.²

Resultatkravet resulterar varje år i mellan 40 000 och 50 000 avslag på ansökan om studiemedel. Detta motsvarar knappt 10 procent av alla ansökningar. En övervägande majoritet av de som får avslag, drygt 70 procent, tar igen de poäng som saknas och återkvalificerar sig för studiemedel. Detta tyder på att avslagen inte bara träffar studenter utan kapacitet att slutföra sina studier – tvärtom verkar många avslag träffa studenter som är beslutna att slutföra sina studier.

¹ Centrala studiestödsnämnden, *Att nå taket för studiestödet – Vilka använder alla veckor med studiemedel på eftergymnasial nivå?*, 2020.

² Centrala studiestödsnämnden, *Studiemedel till studerande på grundnivå*, 2010; SOU 2009:28; SOU 2013:2020.

För att villkoren ska kunna bidra till effektivare studier krävs att de studerande känner till vilka regler som gäller. En tidigare uppföljning från CSN visar att en betydande andel studenter i högskolan inte kände till vilka studieresultat som krävdes för att uppnå resultatkravet.³ Att regelverket ser olika ut för olika skolformer kan också försvåra för studerande att förstå vilka regler som gäller i just deras situation. Ett komplext regelverk och en målgrupp i komvux som delvis har begränsade språkkunskaper kan innebära särskilda utmaningar för CSN i myndighetens uppdrag att tillhandahålla lättillgänglig och behovsanpassad information.

Sammanfattningsvis finns det indikationer på att villkoren för studiemedel, i sin nuvarande utformning, inte är effektiva. Detta ger Riksrevisionen anledning att granska villkoren för studiemedel.

1.2 Övergripande revisionsfråga och avgränsningar

Granskningen har tre övergripande revisionsfrågor:

1. Bidrar resultatkravets och veckobegränsningens utformning till att målen med studiestödssystemet uppnås?
2. Ger CSN studerande lättillgänglig och behovsanpassad information om resultatkravet och veckobegränsningen?
3. Följer CSN upp effekterna av resultatkravet och veckobegränsningen?

Fråga ett besvaras i kapitel tre och fyra, och fråga två och tre besvaras i kapitel fem.

Granskningen omfattar studiemedlet, och övriga former av studiestöd ingår inte i granskningen. Utlandsstuderande berörs inte i granskningen. Skälet är dels att andra villkor gäller för utlandsstuderande, dels att tillgängliga data begränsar vilka analyser som kan göras för denna grupp.⁴

I granskningen ingår studerande vid högskolan, komvux och yrkeshögskola.⁵ Dessa studieformer har flest studiemedelstagare och står för den största delen av de studiemedel som betalas ut.

Granskningen fokuserar på resultatkravet och veckobegränsningen. Övriga bestämmelser inom studiestödsregelverket som har betydelse för tillämpningen av de två villkoren ingår också i granskningen.

I granskningen undersöker vi de villkor som gäller i dag, och strävar efter att göra det med så aktuella data som möjligt. För vissa analyser behöver vi använda uppgifter om studiemedelstagare längre tillbaka i tiden. Det gäller dels analyser av utfall som

³ Centrala studiestödsnämnden, *Prövning av studieresultat – en uppföljning av ändrade regler*, 2012, s. 22.

⁴ Under läsåret 2023/24 studerade 22 000 personer med studiemedel utomlands. Centrala studiestödsnämnden, "Fortsatt svalt intresse för utlandsstudier", hämtad 2025-09-21. Detta kan sättas i relation till att det totalt var 461 921 personer som fick studiemedel under läsåret 2023/24.

⁵ Med högskola menar vi i denna rapport både universitet och högskola.

inträffar efter studierna, så som studerandens återbetalningsförmåga, dels analyser där vi behöver ta hänsyn till den påverkan som covid-19-pandemin hade på utbildningsväsendet.⁶

1.3 Bedömningsgrunder

Bedömningsgrunder är de kriterier som Riksrevisionen utgår från för att bedöma effektiviteten i den granskade verksamheten. Nedan redogör vi för våra övergripande bedömningsgrunder. Våra operationaliserade bedömningsgrunder beskrivs närmare i de kapitel där vi redovisar våra iakttagelser.⁷

Granskningens övergripande bedömningsgrunder tar främst sin utgångspunkt i målsättningen för studiestödet.⁸ Den rättsliga regleringen utgör även en viktig bedömningsgrund. Rätten till studiestöd regleras 3 kap. studiestödslagen, 3 kap. studiestödsförordningen (2000:655) och CSN:s föreskrifter och allmänna råd (CSNFS 2001:1) om beviljning av studiemedel. För den del av granskningen som rör CSN:s arbete är även CSN:s instruktion en central bedömningsgrund.⁹

1.4 Metod och genomförande

Granskningen har genomförts av en projektgrupp bestående av Jonas Lundstedt (projektledare), Tove Ahlsten och Jenny Hedström. Hanna Christoffersson (praktikant) har också bidragit i arbetet. En referensperson har lämnat synpunkter på granskningsupplägget och på ett utkast till granskningsrapporten: Jenny Wäsström, biträdande chefsjurist vid Linköpings universitet. Företrädare för Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) och CSN har fått tillfälle att faktagranska och i övrigt lämna synpunkter på ett utkast till granskningsrapporten.

För att besvara vår första revisionsfråga har vi samlat in registerdata från CSN och Statistiska centralbyrån (SCB). Med hjälp av registerdata kan vi studera dels vilka studenter som får avslag på sin ansökan om studiemedel och vilka som återkvalificerar sig till studiemedel, dels studenternas studieprestationer, lån och återbetalningsförmåga.

För att besvara samtliga revisionsfrågor har vi genomfört intervjuer och dokumentstudier på CSN, samt intervjuer med Regeringskansliet och representanter

⁶ Se exempelvis: Universitetskanslersämbetet, *Coronapandemins konsekvenser för universitet och högskolor – Slutredovisning av ett regeringsuppdrag*, 2022; Skolverket, *Covid-19-pandemins påverkan på skolväsendet. Delredovisning 4 – Komvux*, 2021; Myndigheten för yrkeshögskolan, *Uppföljning av konsekvenser av Covid-19-pandemin i yrkeshögskolan, konst- och kulturutbildning samt tolkutbildning*, 2021.

⁷ Med operationaliserade bedömningsgrunder menar vi att vi konkretiserar vad bedömningsgrunderna innebär i praktiken för regeringens styrning och myndigheternas genomförande.

⁸ Målen för studiestödet slogs fast i samband med studiestödsreformen 2001 (prop. 1999/2000:10, bet. 1999/2000:UbU7, rskr. 1999/2000:96), förtydligades i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:UbU2, rskr. 2015/16:58) och moderniserades i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1, bet. 2023/24:UbU2, rskr. 2023/24:96). Av propositionen som föregick studiestödsreformen 2001 (prop. 1999/2000:10, bet. 1999/2000:UbU7, rskr. 1999/2000:96) framgår ytterligare målsättningar för studiestödet.

⁹ Se förordningen (2017:1114) med instruktion för Centrala studiestödsnämnden.

för olika utbildningsanordnare inom högskolan, yrkeshögskolan och komvux. Vi har även analyserat lagstiftning, förarbeten och annan dokumentation. Därutöver har vi genomfört en aktgranskning av ett slumpmässigt urval av ärenden där studerande fått avslag på sin ansökan om studiemedel på grund av att de inte uppnått resultatkravet.

För en närmare metodbeskrivning, se elektronisk bilaga 3.

Slutligen har vi inhämtat information från Norge, Danmark och Finland om hur resultatkravet och veckobegränsningen har utformats i dessa länder.¹⁰

¹⁰ Se ärendedokument 2025/0748-90 *Nordisk jämförelse*.

2 Om villkoren för studiemedel

I detta kapitel beskriver vi studiestödet, studiemedlet och målen för studiestödssystemet. Därefter följer en närmare beskrivning av de villkor som är i fokus för den här granskningen: resultatkravet och veckobegränsningen. Slutligen beskriver vi översiktligt CSN:s informations- och analysuppdrag.

2.1 Studiestödet och studiemedlet

Grunderna för dagens studiestödssystem har funnits sedan 1960-talet. Den senaste större reformen av studiestödssystemet genomfördes 2001.¹¹

Det finns olika studiestöd för olika typer av studier.¹² Drygt 80 procent av studiestödet betalas ut i form av studiemedel. Studiemedel är ett samlingsbegrepp för bidrag och lån för vuxna studerande på grundskole- och gymnasienivå samt för studerande på eftergymnasiala utbildningar. Under 2025 utbetalades totalt 44,6 miljarder kronor i studiemedel till drygt 530 000 personer.¹³ Läsåret 2024/25 studerade 94 procent av studiemedelstagarna på antingen komvux, yrkeshögskola eller högskola.¹⁴

Under 2026 kan en student som studerar på heltid få cirka 3 400 kronor i studiemedel per vecka, där bidragsdelen utgör drygt 30 procent. I vissa fall kan studenten ha rätt till mer bidrag och/eller lån. Exempelvis kan studenter som uppfyller särskilda villkor och studerar på grundskole- eller gymnasienivå ha rätt till en högre bidragsdel motsvarande ungefär 70 procent.¹⁵

Det går att ansöka om studiemedel för som längst 53 veckor i taget. Om de planerade studierna är längre än 53 veckor går det inte att ansöka om studiemedel för hela studietiden i samma ansökan. Studenten behöver då först ansöka för en del av sin studietid och sedan göra nya ansökningar för resterande del av studietiden. Det är CSN som handlägger ansökningarna och beslutar om rätt till bidrag och lån.

¹¹ I juli 2026 tillsatte regeringen en utredning om studiemedelssystemet i syfte att säkerställa att systemet är effektivt och ändamålsenligt och bidrar till en ökad genomströmning i högre utbildning. Se dir. 2026:75.

¹² De olika stöden är: studiehjälp, studiemedel, omställningsstudiestöd, riksgymnasiums-bidrag, ersättning för teckenspråksutbildning för föräldrar och lärlingsersättning. Centrala studiestödsnämnden, "Vår verksamhet och uppdrag", hämtad 2025-05-22.

¹³ Centrala studiestödsnämnden, *Årsredovisning 2025, 2026*.

¹⁴ 94 procent av studiemedlet betalades även ut till studeranden på någon av dessa tre skolformer, Riksrevisionens beräkningar utifrån Centrala studiestödsnämndens officiella statistik. Det finns även andra skolformer som har ett resultatkrav för fortsatt studiemedel.

¹⁵ En student kan få högre bidrag om hen studerar på grundskole- eller gymnasienivå och uppfyller särskilda villkor, eller om hen studerar vid en kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) som leder till en ämneslärarexamen. Ytterligare bidrag och lån som en student kan ha rätt till är: tilläggsbidrag, tilläggs lån och merkostnadslån. Centrala studiestödsnämnden, "Studiemedel", hämtad 2025-05-22.

Högskola

Den största gruppen som tar studiemedel studerar på högskolan. Under det andra kalenderhalvåret 2025 var cirka 400 500 studenter registrerade på studier vid högskolan, varav 70 procent finansierade sina studier med studiestöd.¹⁶ Utbildningar består av kurser och program med olika omfattning och längd, som mäts i antal högskolepoäng (hp). Ett års heltidsstudier på högskolan motsvarar 60 hp.¹⁷

Komvux

Komvux riktar sig till vuxna som antingen saknar grundläggande och/eller gymnasial utbildning, eller behöver komplettera tidigare studier. Svenska för invandrare (SFI) erbjuds även inom komvux, men berättigar inte till studiemedel. Under 2025 studerade cirka 63 800 elever på grundläggande nivå och cirka 225 000 elever på gymnasial nivå.¹⁸ Andelen studerande som tar studiestöd inom komvux är betydligt lägre än inom övriga utbildningsformer; under det andra kalenderhalvåret 2025 var det cirka 38 procent.¹⁹ Studiernas omfattning anges i verksamhetspoäng, och ett års heltidsstudier motsvarar 800 verksamhetspoäng.

Yrkeshögskola

Inom yrkeshögskolan finns både längre program, vanligtvis 1–2 år långa, och kortare kurser.²⁰ Utbildningarnas omfattning uttrycks i YH-poäng och 200 poäng motsvarar ett års heltidsstudier. År 2025 studerade drygt 87 000 personer på YH-program och cirka 25 700 hade påbörjat korta YH-kurser.²¹ Cirka 66 procent av de studerande nyttjade studiestöd under det andra kalenderhalvåret 2025.²²

2.1.1 Målen med studiestödsystemet

Målen för studiestödet slogs fast i samband med studiestödsreformen 2001, förtydligades i budgetpropositionen för 2016 och moderniserades i budgetpropositionen för 2024.²³ Enligt målsättningarna ska studiestödet

- verka rekryterande för kvinnor och män oavsett bakgrund och bidra till ett högt deltagande i utbildning
- ha en god effekt på samhällsekonomin över tid.

¹⁶ Universitetskanslersämbetet, *Årsrapport 2026*, 2026; Centrala studiestödsnämnden, "Nyttjande vid universitet och högskola efter Kalenderhalvår, Kön och Andel studerande med studiestöd", hämtad 2026-09-08. Det är färre studenter som ingår i CSN:s beräkning av antal studerande jämfört med Universitetskanslersämbetet. Den främsta anledningen är att de exkluderar inresande studenter.

¹⁷ 6 kap. 2 § högskoleförordningen (1993:100).

¹⁸ Skolverket, *PM Elever och studieresultat i kommunal vuxenutbildning*, 2024.

¹⁹ Centrala studiestödsnämnden, "Nyttjande vid komvux efter Kalenderhalvår, Kön och Andel studerande med studiestöd", hämtad 2026-09-08.

²⁰ Riksrevisionen, *Yrkeshögskolan – ambitioner, styrning och uppföljning*, 2021; Myndigheten för yrkeshögskolan, "Om yrkeshögskolan", hämtad 2026-02-19.

²¹ Statistiska centralbyrån, "Yrkeshögskolan", hämtad 2026-05-25.

²² Centrala studiestödsnämnden, "Nyttjande vid yrkeshögskolan efter Kalenderhalvår, Kön och Andel studerande med studiestöd", hämtad 2026-09-08.

²³ Se prop. 1999/2000:10, bet. 1999/2000:UbU7, rskr. 1999/2000:96; prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:UbU2, rskr. 2015/16:58; prop. 2023/24:1, bet. 2023/24:UbU2, rskr. 2023/24:96.

I propositionen som föregick studiestödsreformen 2001 och som riksdagen ställt sig bakom framkommer ytterligare målsättningar för studiestödet.²⁴ Bland annat ska utgångspunkten för studiestödssystemet vara att lånen återbetalas i sin helhet och att systemet är så enkelt och lättöverskådligt som möjligt utan att för den skull minska i måluppfyllelse. Det framgår även att det är viktigt att studiestödsreglerna bidrar till att studier genomförs så snabbt och effektivt som möjligt. Enligt riksdagen är det eftersträvaransvärt med en ökad genomströmning då det bidrar till att den studerandes skuldsättning kan hållas nere och ett snabbare inträde på arbetsmarknaden kan ske.²⁵

2.2 Villkor för studiemedel

För att vara berättigad till studiemedel i Sverige måste ett antal villkor vara uppfyllda, se bilaga 1.

Veckobegränsningen regleras i studiestödslagen.²⁶ Även resultatkravet regleras i studiestödslagen, men regeringen och CSN ansvarar för den närmare utformningen genom förordning och föreskrifter. Tidigare ansvarade CSN för resultatkravet i alla skolformer. I samband med att resultatkravet i högskolan reformerades 2010 fördes regleringen över från CSN:s föreskrifter till studiestödsförordningen.²⁷ CSN ansvarar dock fortfarande för att meddela föreskrifter om hur prövningen av resultatkravet i högskolan ska gå till i praktiken.²⁸ För övriga utbildningsformer, däribland yrkeshögskolan och komvux, regleras den närmare utformningen i CSN:s föreskrifter.

Nedan följer en närmare beskrivning av de villkor som är fokus för den här granskningen: resultatkravet och veckobegränsningen.

2.2.1 Resultatkravet

Studiemedel får lämnas till en studerande som har bedrivit sina studier i normal takt.²⁹ Vad som avses med studier i normal takt varierar mellan skolformer. Innan studiemedel kan betalas ut görs därför en prövning av den studerandes tidigare studieresultat.³⁰ Det är CSN som prövar om resultatkravet är uppfyllt.

Resultatkravet syftar till att främja en hög genomströmning samt motverka att studenter som inte uppnår tillräckliga studieresultat tar lån som de sedan inte kan återbetala.

²⁴ Prop. 1999/2000:10, bet. 1999/2000:UbU7, rskr. 1999/2000:96.

²⁵ Prop. 2009/10:141, bet. 2009/10:UbU18, rskr. 2009/10:290.

²⁶ I studiestödslagen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter för tillämpningen av lagen.

²⁷ Varför ansvaret fördes över från CSN till regeringen framgår varken av regeringens proposition eller av förarbetet. Se prop. 2009/10:141; SOU 2009:28.

²⁸ Se 3 kap. 5 a § studiestödsförordningen.

²⁹ 3 kap. 7 § studiestödslagen.

³⁰ 3 kap. 7 § studiestödslagen. I vissa fall får studiemedel lämnas utan prövning av den studerandes tidigare studieresultat, se 3 kap. 6 § studiestödslagen.

För studier på komvux och högskola innebär resultatkravet att studenten måste klara 75 procent av sitt studieåtagande, se tabell 1 nedan.³¹

Studerande i yrkeshögskolan behöver studera i den takt som anges i deras utbildningsplan. Det är yrkeshögskolorna som bedömer om eleven har klarat studierna enligt deras angivna studietakt, men i praktiken innebär detta att studenten måste klara 100 procent av sina kurser.³² CSN kan godta mindre och tillfälliga förseningar för studier i yrkeshögskolan om skolan bedömer att studierna som helhet inte kommer att försenas. Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS) har beslutat att en mindre och tillfällig försening på upp till 10 veckor kan godtas.³³ Det krävs även att skolorna ska intyga att förseningen är tillfällig.³⁴

Om studieresultaten är otillräckliga kan CSN pröva om det finns särskilda skäl för den studerande att undantas från kraven.³⁵ Exempel på särskilda skäl är sjukdom eller en nära anhörigs dödsfall, allvarliga brister i utbildningen eller andra omständigheter som påverkar den studerandes förmåga att studera full ut.³⁶ Bristande studieresultat är den vanligaste orsaken till att en ansökan om studiemedel avslås.

Tabell 1 Krav på studieresultat efter utbildningsform

Utbildningsform	Resultatkrav	Ansvar för regelverk
Högskola	62,5 procent under de första 40 veckorna, därefter 75 procent	Regeringen, men CSN kan utfärda kompletterande föreskrifter
Komvux	75 procent	CSN
Yrkeshögskola	Studierna ska bedrivas i den takt som anges i utbildningsplanen, undantag kan dock göras vid mindre och tillfälliga förseningar	CSN

Anm.: Det finns även andra utbildningsformer som har andra resultatkrav och som inte berörs i rapporten, exempelvis nationell yrkesutbildning, konst- och kulturutbildning och utbildning vid folkhögskola.

I de fall en student inte når upp till resultatkravet finns det möjlighet att beviljas studiemedel igen genom en så kallad återkvalificering. Detta görs genom att antingen ta igen de poäng eller veckor som saknas på den aktuella utbildningen eller ta igen resultatet på en ny utbildning. Studiemedel vid återkvalificering beviljas från och med kalenderveckan efter det att resultatkravet uppnåtts.³⁷ Vid byte av utbildning spelar det ingen roll om de nya studierna ligger på en annan nivå än de tidigare studierna.

³¹ 4 kap. 8 § (CSNFS 2001:1) och 3 kap. 5 § studiestödsförordningen. En skillnad i resultatkravet mellan komvux och högskolan är att CSN för komvux enbart räknar med studieresultat från avslutade kurser medan CSN för högskolan även kan inkludera delpoäng från ännu inte avslutade kurser om sådana rapporterats in i Ladok. Mejl från företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2026-02-18.

³² 4 kap. 18 § (CSNFS 2001:1).

³³ Överklagandenämnden för studiestöd, *Beslut 2013-10-14*.

³⁴ Intervju med företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2025-10-02.

³⁵ 3 kap. 7 § studiestödslagen.

³⁶ (CSNFS 2001:1); Centrala studiestödsnämnden, "Om studieresultaten inte räcker", hämtad 2026-05-22.

³⁷ 4 kap. 24 § (CSNFS 2001:1).

Till exempel kan man läsa kurser eller ämnen på komvux för att ta igen poäng som man missat på högskolan.³⁸

Sedan 2001 har resultatkravet justerats flera gånger. En översikt av de större förändringar som genomförts finns i bilaga 2.

2.2.2 Veckobegränsningen

Veckobegränsningen syftar till att bidra till en hög genomströmning samtidigt som den ska ge studenten rimliga förutsättningar för att fullfölja en utbildning.

För eftergymnasiala studier – bland annat högskola och yrkeshögskola – kan studiemedel beviljas för heltidsstudier under maximalt 240 veckor, vilket motsvarar sex års heltidsstudier. För studier inom komvux varierar antalet veckor beroende på studienivå (grundskole- eller gymnasienivå) och elevens tidigare utbildningsbakgrund, se tabell 2 nedan.

Tabell 2 Maxantalet veckor med studiemedel uppdelat på utbildningsnivå och tidigare studiebakgrund

Utbildningsnivå	Tidigare bakgrund	Antal veckor
Komvux gymnasial nivå	Har redan treårig gymnasieutbildning	80
Komvux gymnasial nivå	Saknar treårig gymnasieutbildning	120
Komvux grundläggande nivå	Har redan grundskoleutbildning	40
Komvux grundläggande nivå	Saknar grundskoleutbildning	80
Komvux grundläggande nivå	Saknar grundskoleutbildning och i behov av färdighetsträning	100

Anm.: Tabellen anger vad som gäller för personer med en grundskoleutbildning eller en treårig gymnasieutbildning. Samma antal veckor gäller för personer som har motsvarande svensk eller utländsk utbildning. Se 3 kap. 8 § studiestödslagen.

Om en student får slut på veckor kan CSN pröva om det finns synnerliga skäl för den studerande att få ytterligare veckor.³⁹ Synnerligt skäl kan exempelvis vara att studenten försenats i sina studier på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning. För att kunna få studiemedel för fler veckor ska det dessutom finnas ett tydligt syfte med extraveckorna – exempelvis att de krävs för att få en viss examen eller behörighet. Bedömningen av synnerliga skäl är mycket restriktiv.⁴⁰ Från och med att den studerande fyller 40 år är det möjligt att få 40 extra veckor med studiemedel om det finns särskilda skäl.⁴¹

³⁸ 4 kap. 24 § (CSNFS 2001:1).

³⁹ 3 kap. 8 § femte stycket studiestödslagen.

⁴⁰ Centrala studiestödsnämnden, "Antal veckor med studiemedel", hämtad 2026-05-22.

⁴¹ 3 kap. 8 § fjärde stycket studiestödslagen. Särskilda skäl kan exempelvis vara att den studerande på grund av arbetsmarknadsskäl eller av personliga eller andra liknande skäl behöver fullfölja en utbildning eller en breddad utbildning som inte ryms inom återstående antal studiemedelsveckor. Se Allmänna råd till bestämmelserna i 3 kap. 8–10 §§ studiestödslagen och 3 kap. 6–7 §§ studiestödsförordningen i CSN:s föreskrifter och allmänna råd (CSNFS 2001:1) om beviljning av studiemedel.

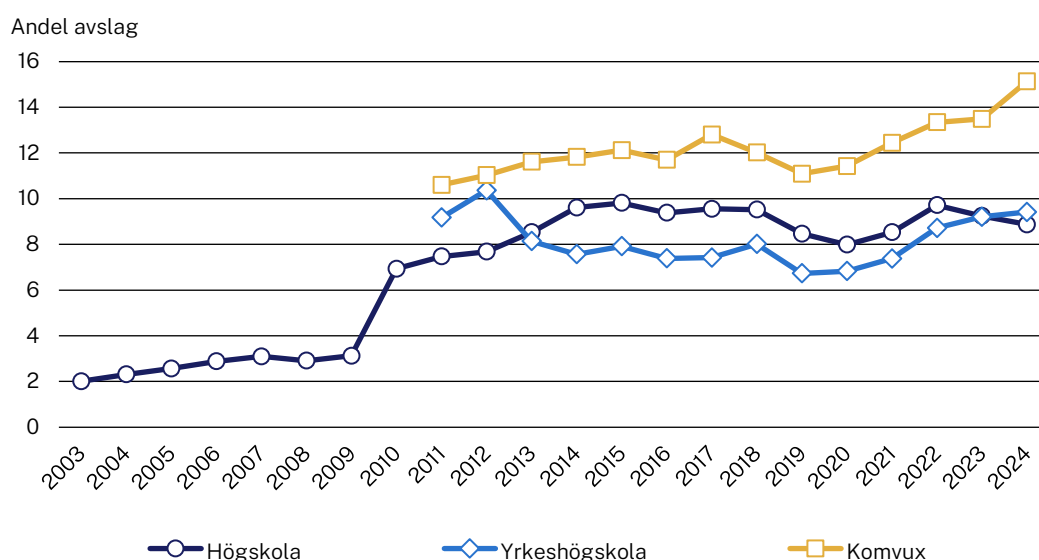
2.3 Studenter med studiemedel

Nedan beskriver vi andelen studenter som får avslag på grund av resultatkravet respektive veckobegränsningen.

2.3.1 Avslagen har ökat över tid

Resultatkravet är den vanligaste orsaken till att en ansökan om studiemedel avslås. I och med en åtstramning av regelverket i högskolan 2010 ökade andelen avslag kraftigt. Under de senaste åren har även avslagen bland studenter på komvux ökat. För studenter i yrkeshögskolan har andelen avslag varit mer stabil över tid. Högst andel avslag återfinns bland studenter på komvux.

Diagram 1 Andelen sökande som fått avslag på grund av resultatkravet respektive läsår

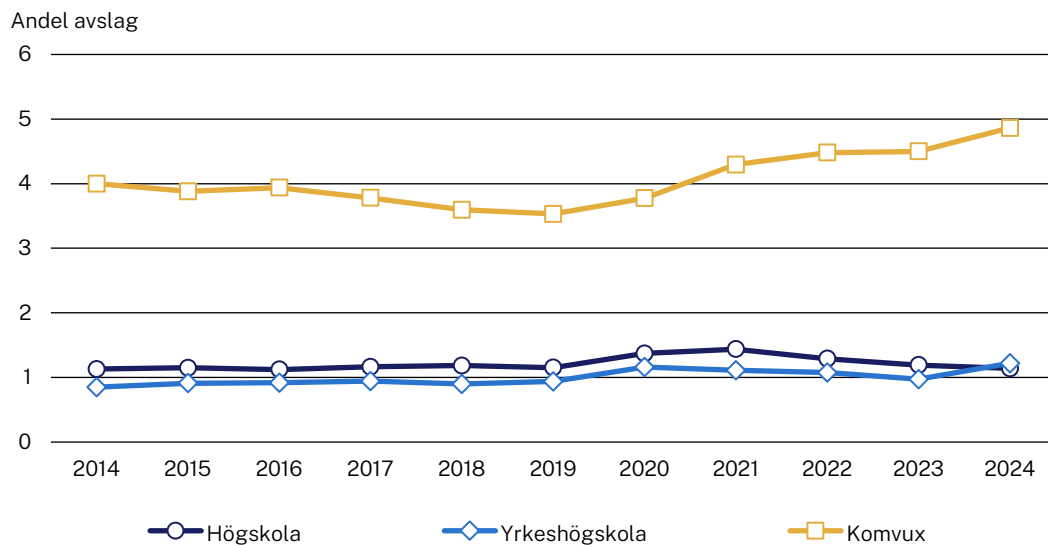

Anm.: Andelen sökande som fått avslag på grund av resultatkravet respektive läsår, uppdelad efter skolform. Tidserien för högskola är längre då vi för högskolan har tillgång till data för en längre tidperiod.
Källa: Riksrevisionens bearbetning av data från CSN.

Andelen avslag på grund av veckobegränsningen är överlag betydligt lägre jämfört med andelen avslag på grund av resultatkravet.⁴² Det finns stora skillnader mellan skolformer, där andelen avslag är betydligt högre bland studenter på komvux.

⁴² Andelen studenter som får avslag på grund av veckobegränsningen är sannolikt lägre än andelen studenter som får slut på studiemedelsveckor. Den studerande får reda på hur många studiemedelsveckor den har kvar i beslutet om studiemedel. Informationen framgår även på Mina sidor. Detta innebär att det sannolikt finns studenter som är medvetna om att de nyttjat alla sina studiemedelsveckor och därför inte skickar in en ny ansökan om studiemedel när veckorna är slut.

Diagram 2 Andelen sökande som fått avslag på grund av veckobegränsningen respektive läsår

Anm.: Andelen sökande som helt eller delvis fått avslag på grund av veckobegränsningen respektive läsår, uppdelat efter skolform.

Källa: Riksrevisionens bearbetning av data från CSN.

Diagram 1 och diagram 2 visar andel individer som fått avslag under ett givet läsår. Att redovisa avslag på detta sätt möjliggör jämförelser mellan olika skolformer, men berättar inte hur stor andel av studiemedelstagarna som får avslag någon gång under sin studietid.⁴³

2.4 CSN:s ansvar och arbete

CSN ansvarar för att administrera olika former av studiestöd inklusive studiemedel. Myndigheten har cirka 1300 anställda och kontor på 11 orter i landet.⁴⁴ CSN:s övergripande uppgifter innefattar bland annat följande:

- Informera och ge service. CSN ska ge lättillgänglig och behovsanpassad information och god service till studeranden och låntagare.
- Ta fram kunskap om studiestödet. CSN ska följa upp studiestödets utveckling och effekter samt analysera de studerandes sociala och ekonomiska situation.⁴⁵

2.4.1 CSN tar fram kunskap och informerar om studiemedel

CSN tillhandahåller information till studerande främst genom sin webbplats, e-tjänsten Mina sidor och via telefon och e-post. CSN samverkar dessutom med

⁴³ Eftersom individer studerar olika länge, kan få flera avslag eller kan få avslag ett år men inte ett annat, kan andelen individer som någon gång fått avslag skilja sig kraftigt från andelen individer som fått avslag under ett givet läsår.

⁴⁴ Centrala studiestödsnämnden, *Årsredovisning 2024, 2025*.

⁴⁵ Förordningen med instruktion för Centrala studiestödsnämnden.

utbildningsanordnare och andra relevanta aktörer som möter studerande för att nå ut med information.⁴⁶

Under senare år har CSN inte haft någon allmän kundtjänstfunktion, vilket innebär att en del av handläggarnas arbetstid används för att besvara frågor från allmänheten, huvudsakligen via telefon och e-post.⁴⁷ Myndigheten hanterar årligen cirka 800 000 telefonsamtal.⁴⁸ CSN tar normalt inte emot besök från allmänheten.⁴⁹

Ansökningar och beslut av studiemedel handläggs antingen manuellt av CSN:s handläggare eller genom maskinell automatisering. Under 2025 behandlades cirka 51 procent av samtliga ansökningar helt maskinellt.⁵⁰ Samtliga ansökningar om extra studiemedelstid, utöver veckobegränsningen, handläggs manuellt.⁵¹

Myndigheten har även i uppdrag att följa upp och analysera de studerandes sociala och ekonomiska situation samt följa och analysera studiestödets utveckling och effekter i relation till de uppsatta målen. Inom ramen för uppföljnings- och analysuppdraget publicerar CSN ett flertal rapporter och analyser per år. CSN är även statistikansvarig myndighet inom studiestödsområdet. Den officiella statistiken om utbetalning av studiestöd och skulder och om inbetalningar tillgängliggörs genom årliga rapporter och via en öppen statistikdatabas på myndighetens webbplats.⁵²

⁴⁶ Centrala studiestödsnämnden, *Årsredovisning 2024, 2025*.

⁴⁷ Intervju med företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2026-01-12.

⁴⁸ De senaste tre åren har antalet besvarade telefonsamtal varit 773 000 – 863 000. Se Centrala studiestödsnämnden, *Årsredovisning 2025, 2026*, s. 25.

⁴⁹ Det finns möjlighet att boka ett besök på ett av CSN:s lokalkontor även om det sker väldigt sällan. Enligt CSN bokas besök endast ett fåtal gånger per år. Mejl från företrädare för Centrala studiestödsnämnden 2026-02-18.

⁵⁰ Se Centrala studiestödsnämnden, *Årsredovisning 2025, 2026*, s. 36.

⁵¹ Den studerande får reda på hur många veckor som kvarstår i senaste beslutet om studiemedel, vilket även framgår på Mina Sidor. Intervju med företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2025-11-06.

⁵² Förordningen med instruktion för Centrala studiestödsnämnden.

3 Resultatkravets och veckobegränsningens utformning

I det här och nästa kapitel besvarar vi frågan om resultatkravets och veckobegränsningens utformning bidrar till att målen med studiestödssystemet uppnås.

Granskningen visar att resultatkravet inte är ändamålsenligt utformat för att nå så hög måluppfyllelse som möjligt. Det finns även brister i hur veckobegränsningen utformats, vilket får negativa konsekvenser för genomströmningen och kan motverka en bred rekrytering.

Våra huvudsakliga iakttagelser är att

- resultatkravet inte hindrar studenter från att ta studielån som de sedan inte kan återbetala eftersom en övervägande majoritet av studenterna återkvalificerar sig till studiemedel
- ett striktare resultatkrav ökar inte studenternas ansträngningar och därmed inte heller genomströmningen
- antalet studiemedelsveckor på komvux knyts till tidigare utbildningsbakgrund gör det svårt för studenter att förutse hur många studiemedelsveckor de har rätt till
- studenter på långa högskoleprogram har svårt att få veckorna med studiemedel att räcka till.

3.1 Operationaliserade bedömningsgrunder

Med utgångspunkt i de övergripande bedömningsgrunderna som beskrivs i kapitel 1, utgår vi från följande kriterier för att bedöma om resultatkravets och veckobegränsningens utformning bidrar till att målen för studiestödssystemet uppnås.

Resultatkravet bör vara utformat så att

- det hindrar studenter från att ta allt för stora lån som de sedan har problem att återbetala⁵³

⁵³ Med "allt för stora lån" avses här att lånen är för stora i förhållande till individens betalningsförmåga. Utgångspunkt med studiemedelssystemet är att lånen skall återbetalas i sin helhet, prop. 1999/2000:10 (s. 97), bet. 1999/2000:UbU7, rskr. 1999/2000:96. I förarbetet till den proposition som låg till grund för att rätten till studiemedel villkorades med ett resultatkrav framkommer följande "Även för rätt till studiemedel bör enligt utredningens mening gälla krav på studielämplighet. Det kan många gånger anses vara till den enskildes bästa, om han i tid överger misslyckade studier. Även allmänna utbildningsekonomiska synpunkter talar för ett sådant krav. Härtill kommer att den studerandes möjligheter att återbetala uppburna studiemedel får förutsättas successivt minska, om summan av sådana medel tillåtes stiga utan att mot svarande resultat av studierna uppnås.", SOU 1963:74. I den följande propositionen, som riksdagen ställde sig bakom, framkommer att regeringen delade utredningens uppfattning, Kungl. Maj:ts proposition nr 138 år 1964.

- det inte har för stora negativa effekter på genomströmning och återbetalningsförmåga bland studenter som är på god väg men som inte riktigt når upp till resultatkravet
- det motiverar studenter att anstränga sig mer och därmed ökar genomströmningen.⁵⁴

Veckobegränsningen bör vara utformad så att

- den studerande, oavsett bakgrund, har rimliga förutsättningar för att fullfölja en utbildning⁵⁵
- det är tydligt för den studerande hur länge den kan få studiemedel.⁵⁶

3.2 Resultatkravet leder till många avslag

Många studenter får avslag på sin studiemedelsansökan på grund av resultatkravet. En stor andel av dem som får avslag återkvalificerar sig och beviljas studiemedel på nytt. För många innebär ett avslag endast ett tillfälligt avbrott i studiefinansieringen.

3.2.1 Var femte studiemedelstagare klarar inte resultatkravet

Drygt en femtedel av alla studiemedelstagare får minst ett avslag på grund av resultatkravet under sin studietid. Tiden tills en student får avslag varierar både inom och mellan skolformer. Sett till medianen sker första avslaget efter 38 studiemedelsveckor på komvux, efter 40 på yrkeshögskolan och efter 60 veckor på högskolan.⁵⁷

Riksrevisionens uppgifter om andelen avslag skiljer sig från de uppgifter som CSN till och med 2021 årligen publicerade i sin årsrapport.⁵⁸ Diskrepansen beror på att CSN och Riksrevisionen undersökt olika saker. CSN redovisade i sin årsrapport andelen ansökningar med avslag under ett läsår. Riksrevisionens uppgifter visar andelen studiemedelstagare med något avslag under sin studietid.⁵⁹ Att mäta andelen ansökningar som resulterar i avslag kan exempelvis visa på den administrativa börda

⁵⁴ I prop. 1999/2000:10 (s. 93), bet. 1999/2000:UbU7, rskr. 1999/2000:96, framkommer det att det för studier på alla nivåer är viktigt att studiestödsreglerna bidrar till att studier genomförs så snabbt och effektivt som möjligt.

⁵⁵ Enligt målsättningen med studiestödssystemet ska studiestödet verka rekryterande för kvinnor och män oavsett bakgrund och bidra till ett högt deltagande i utbildning. Med bakgrund avses unga som äldre, arbetslösa som anställda samt oavsett utbildningsbakgrund, kön och härkomst. Prop. 2023/24:1 utg. omr. 15, bet. 2023/24:UbU2, rskr. 2023/24:96.

⁵⁶ I prop. 1999/2000:10 (s. 94), bet. 1999/2000:UbU7, rskr. 1999/2000:96, framgår följande: "Genom en tydlig information till de studerande om för hur lång tid som studiestöd kan ställas till förfogande markeras från samhällets sida behovet av väl planerade och målinriktade studier med minskad skuldsättning som följd. Genomströmningen i utbildning kommer att påverkas positivt."

⁵⁷ Se elektronisk bilaga 3.

⁵⁸ Samt de uppgifter som framkommer av diagram 1 i kapitel 2 av den här rapporten.

⁵⁹ Eftersom individer studerar olika länge, kan få flera avslag eller kan få avslag ett år men inte ett annat, fångar de olika mätmetoderna olika saker och resultaten kan därför skilja sig kraftigt från varandra.

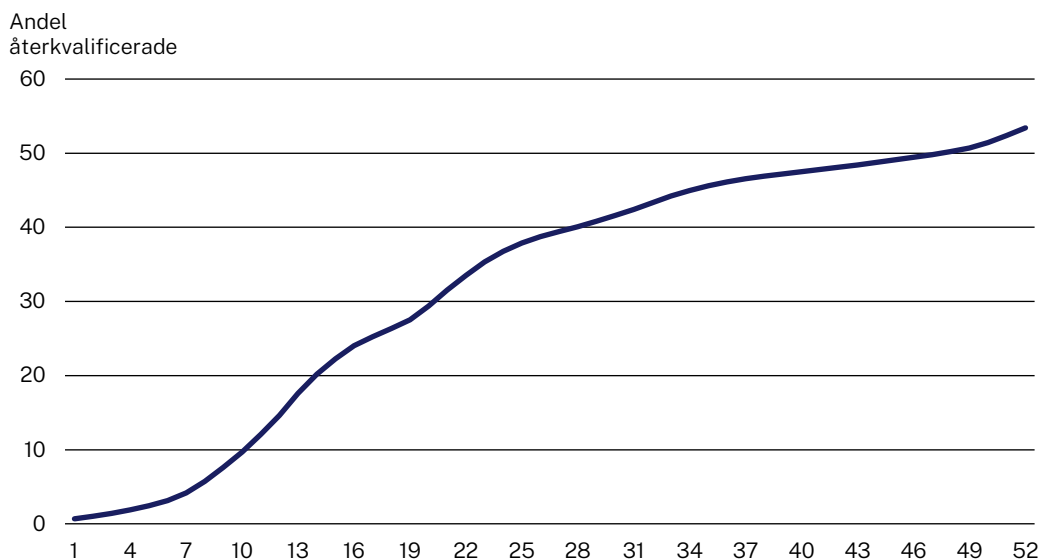
som resultatkravet medför. Måttet visar däremot inte hur vanligt det är att studenters studiefinansiering påverkas av resultatkravet.

3.2.2 Många studenter återkvalificerar sig till studiemedel

En övervägande majoritet – 74 procent – av de studiemedelstagare som får avslag på grund av resultatkravet återkvalificerar sig och mottar nya studiemedel.⁶⁰ De flesta som återkvalificerar sig gör det inom ett år. Det är dock stor spridning i hur lång tid det tar för studenter att återkvalificera sig, se diagram 3. För en majoritet av studenterna tar det mer än en termin (20 veckor) att återkvalificera sig.

Riksrevisionen har även undersökt vilka studenter det är som återkvalificerar sig. Analysen visar att det finns en liten överrepresentation bland studenter med högutbildade föräldrar, men i övrigt är det lika vanligt med återkvalificering oavsett undersökt bakgrund.⁶¹

Diagram 3 Tid till återkvalificering

Anm.: Tid till återkvalificering uttryckt i veckor. Diagrammet visar tid mellan första dagen på den studieperiod för vilken studenten fick avslag och dag för beslutet i vilket studenten på nytt blev beviljad studiemedel.

Diagrammet har begränsats till de första 52 veckorna.

Källa: Riksrevisionens bearbetning av data från CSN.

⁶⁰ Se elektronisk bilaga 3. Se även kapitel 2 för vidare information om återkvalificering till studiemedel.

⁶¹ Se elektronisk bilaga 3.

3.3 Resultatkravet hindrar inte studenter från att ta lån de sedan har svårt att återbetala

Granskningen visar att studiemedelstagare som under sin studietid får avslag på grund av resultatkravet i genomsnitt tar lika mycket studielån som studiemedelstagare utan avslag. Samtidigt visar granskningen att gruppen har större svårigheter att återbetala sina studielån.

3.3.1 Studenter med avslag tar lika stora lån som övriga studiemedelstagare

Studiemedelstagare som under sin studietid får avslag på grund av resultatkravet tar i genomsnitt lika mycket studielån som studiemedelstagare utan avslag. Detta gäller för alla undersökta skolformer, det vill säga högskola, komvux och yrkeshögskola.

Riksrevisionen har undersökt skillnader i belåning mellan studiemedelstagare som någon gång fått avslag på grund av resultatkravet och studiemedelstagare som aldrig fått avslag på grund av resultatkravet. Vi har utgått från alla studenter som påbörjade sina studier under en given tidperiod och undersökt hur mycket lån de tagit efter två respektive åtta år, oberoende av faktisk studietid. För att förstå om eventuella skillnader i tagna lån kan förklaras av skillnader i studiernas längd har vi även satt lånen i relation till avklarade poäng.⁶²

Studiemedelstagare med avslag tar inledningsvis mindre studielån jämfört med övriga studiemedelstagare, se tabell 3.⁶³ Över tid minskar dock skillnaderna i tagna studielån mellan grupperna, för att sedan helt försvinna. Detta mönster framkommer oavsett om vi undersöker studiemedelstagare i högskolan, komvux eller yrkeshögskolan. Som även framgår av tabellen stannar studiemedelstagare med avslag kvar längre i utbildning. Att skillnaderna i tagna lån försvinner kan dock inte förklaras av att studiemedelstagare med avslag med tiden avklarar fler poäng. Som framgår av tabell 3 tar studiemedelstagare med avslag mer lån per avklarad poäng jämfört med övriga studiemedelstagare.

⁶² Se elektronisk bilaga 3 för en närmare beskrivning av den undersökta populationen.

⁶³ Information om studielån per poäng och andel kvar i studier saknas för yrkeshögskolan då uppgifter om detta bara finns från 2018 och framåt. För att få en djupare förståelse för hur det ser ut i yrkeshögskolan har Riksrevisionen även undersökt studiemedelstagare som mottog studiemedel för första gången under 2018. För denna kohort har vi information för alla tre skolformer, men måste använda en kortare uppföljningstid. Även för denna kohort framkommer ett liknande mönster, se elektronisk bilaga 3.

Tabell 3 Genomsnittligt studielån och andelen studenter som är kvar i studier efter 2 och 8 år

	Högskola			Komvux			Yrkeshögskola		
	Ej avslag	Avslag	Flera avslag	Ej avslag	Avslag	Flera avslag	Ej avslag	Avslag	Flera avslag
Studielån, 2 år (tkr)	61	49	48	23	21	21	65	57	49
Studielån, 8 år (tkr)	180	182	187	71	70	73	94	96	93
Studielån per poäng, 2 år (kr)	961	1 175	1 266	477	603	693	-	-	-
Studielån per poäng, 8 år (kr)	946	1 047	1 106	707	748	743	-	-	-
Kvar i studier, år 2	86 %	82 %	83 %	63 %	72 %	81 %	-	-	-
Kvar i studier, år 8	18 %	34 %	41 %	10 %	20 %	28 %	-	-	-
Antal individer	148 436	42 742	14 838	117 077	24 526	6 345	39 725	5 802	1 105

Anm.: Studiemedelstagare som mottog studiemedel för första gången under 2014–2016, uppdelat efter skolform. Studielån anges i tusentals kronor, och studielån per poäng anges i kronor. Information om studielån per poäng och andel kvar i studier saknas för yrkeshögskolan då uppgifter om detta bara finns från 2018 och framåt.

Källa: Riksrevisionens bearbetning av data från CSN och SCB.

Studiemedelstagare som inte bara haft en enstaka svacka utan som vid upprepade tillfällen inte nått upp till resultatkravet har efter åtta år tagit lika mycket lån som studiemedelstagare utan avslag, se tabell 3.

3.3.2 Många studenter med avslag hamnar hos Kronofogden

Studiemedelstagare med avslag har större svårigheter att betala tillbaka sina studielån jämfört med övriga studiemedelstagare.⁶⁴ För många resulterar studielånet i en skuld registrerad hos Kronofogden.

För samma population som i avsnittet ovan har Riksrevisionen undersökt tre indikationer på om studiemedelstagaren haft svårigheter med att återbetala sitt lån: betalningspåminnelse, nedsättning av lånet och ett årsbelopp som skickats till Kronofogden.⁶⁵

⁶⁴ Det finns även andra faktorer som är korrelerade med svårigheter med att betala tillbaka sitt studielån, se elektronisk bilaga 3 för några exempel på hur betalningssvårigheter varierar med olika bakgrundsfaktorer. Se även Centrala studiestödsnämnden, *Obetalda studielån – vilka hamnar hos Kronofogden?*, 2026. Som framgår av tabell 4 så har även vissa studenter som aldrig fått ett avslag på grund av resultatkravet svårigheter att återbetala sina lån.

⁶⁵ Om en person har svårt att betala på sitt studielån kan personen ansöka om att få betala mindre under en tid. Det kallas för nedsättning och kan beviljas med hänsyn till inkomst, synnerliga skäl eller studier med studiemedel. Riksrevisionen har här exkluderat nedsättning på grund av studier med studiemedel eftersom detta inte nödvändigtvis är en indikation på betalningssvårigheter.

Jämfört med övriga studiemedelstagare är det en större andel av studenterna med avslag som har fått en betalningspåminnelse, se tabell 4.⁶⁶ Andelen som har fått beslut om nedsättning eller har fått ett årsbelopp skickat till Kronofogden är flera gånger större för studenter med avslag.

Tabell 4 Andel (procent) med svårigheter att återbetala studielånet

	Högskola			Komvux			Yrkeshögskola		
	Ej avslag	Avslag	Flera avslag	Ej avslag	Avslag	Flera avslag	Ej avslag	Avslag	Flera avslag
Betalnings- påminnelse, 8 år	33	47	52	33	47	52	40	51	57
Beslut nedsättning, 8 år	8	23	33	12	26	34	10	22	31
Kronofogden, 8 år	2	8	12	10	21	26	5	10	16
Antal individer	148 436	42 742	14 838	117 077	24 526	6 345	39 725	5 802	1 105

Anm.: Studiemedelstagare som mottog studiemedel för första gången under 2014–2016, uppdelat efter skolform.

Källa: Riksrevisionens bearbetning av data från CSN och SCB.

För studiemedelstagare med flera avslag är svårigheterna med att återbetala studielånet ännu mer framträdande. Tydligast är det på komvux där studielånet resulterar i att var fjärde person får ett årsbelopp skickat till Kronofogden, trots att studiemedelstagarna på komvux i genomsnitt tar relativt lite studielån jämfört med studiemedelstagare i andra skolformer, se tabell 3.⁶⁷ Men även för högskola och yrkeshögskola är andelen hög; där får var åttonde respektive var sjätte person ett årsbelopp skickat till Kronofogden.

3.4 Inga negativa effekter för studenter som nästan når upp till resultatkravet i högskolan

De studenter som inte klarar resultatkravet omfattar allt från studenter som är långt ifrån att klara resultatkravet till studenter som precis missat att nå upp till resultatkravet. I detta avsnitt fokuserar vi på den senare gruppen: studenter som precis missat att nå upp till resultatkravet.

Granskningen visar att högskolestudenter som fått avslag men som varit nära att klara resultatkravet klarar sig lika bra som högskolestudenter som inte fått avslag

⁶⁶ Andelen studenter som har fått minst en betalningspåminnelse är liknande i högskolan och komvux, och när den avrundas till närmaste heltal blir den identisk för de båda skolformerna (se tabell 4). Studenter i komvux har dock i snitt betydligt fler betalningspåminnelser jämfört med studenter i högskolan.

⁶⁷ Att studiemedelstagare på komvux i genomsnitt belånar sig mindre jämfört med studiemedelstagare i andra skolformer har sannolikt flera förklaringar. En är att utbildningarna på komvux generellt är mycket kortare än de på högskolan. En annan är att det högre bidrag som vissa komvuxstudenter är berättigade till gör att bidragets andel av studiemedlet är betydligt högre.

men som varit nära gränsen att få avslag.⁶⁸ På grund av begränsningar i data har motsvarande analyser inte kunnat göras för studenter på komvux och yrkeshögskolan.⁶⁹

Resultatet tyder på att högskolestudenter som varit nära att klara resultatkravet snabbt återkvalificerar sig till studiemedel utan att deras studieprestationer påverkas.⁷⁰ Däremot minskar deras skuldsättning något. Vi finner inte att studiemedelstagare som nästan når upp till resultatkravet skiljer sig från studiemedelstagare som precis klarat resultatkravet när det gäller (i) antalet registrerade poäng kommande läsår, (ii) antalet avklarade poäng kommande läsår, eller (iii) andelen som avklarat 180 högskolepoäng inom sina tre första studieår.

Resultaten visar även att studiemedelstagare som nästan klarar resultatkravet tar mindre studiemedel i anslutning till att de inte uppfyller kravet. Effekten på tagna studiemedel är relativt liten men ihållande över tid, vilket indikerar att studiemedelstagare som nästan når upp till resultatkravet snabbt återkvalificerar sig till studiemedel och framöver lånar ungefär lika mycket som de som klarat resultatkravet.⁷¹ Denna tolkning styrks även av att vi inte ser några skillnader i studieprestationer mellan de två grupperna.

Vi kan heller inte belägga att det finns en skillnad mellan de som når upp till resultatkravet och de som inte gör det när det gäller svårigheter att återbetala lånen.⁷² Utfallet är inte oväntat med tanke på att övriga resultat tyder på att studiemedeltagarna snabbt återkvalificerar sig, presterar lika bra och över tid mottar ungefär lika mycket studiemedel.

3.5 Inga indikationer på att ett skärpt resultatkrav får studenter att anstränga sig mer

Våra analyser tyder på att ett skärpt resultatkrav inte motiverar studenterna till att anstränga sig mer och därigenom ökar deras genomströmning. Vi har enbart

⁶⁸ Vi har med hjälp av en brytpunktsanalys undersökt den lokala effekten av att få förnyat studiemedel bland studiemedelstagare nära gränsen för resultatkravet. Ekvivalent kan resultaten tolkas som effekten av att inte få förnyat studiemedel till följd av att resultatkravet inte uppnås. Se elektronisk bilaga 3 för en beskrivning av analysen. För vidare information om brytpunktsanalys (på engelska: regression discontinuity design), se exempelvis Angrist och Pischke, *Mostly harmless econometrics*, 2009; Cunningham, *Causal inference – the mixtape*, 2021.

⁶⁹ Se elektronisk bilaga 3 för en diskussion om varför analysen begränsats till högskolan.

⁷⁰ Se elektronisk bilaga 3 för en mer detaljerad redovisning av analys och resultat.

⁷¹ I samband med att de inte klarar kravet minskar mottaget studiemedel med cirka 22 000 kronor. Vi har undersökt studiemedelstagare som påbörjade sina studier perioden 2012–2019. Under denna tidperiod var det totala studiemedlet för fyra veckors heltidsstudier mellan 8 676 kronor (2012) och 10 676 kronor (2019), Minskningen motsvarar därmed cirka 2 månaders studiemedel. När vi undersöker skillnaden i tagna studiemedel under en längre period (fyra år) ser vi att skillnaden i tagna studiemedel är relativt konstant över tid (ungefär 27 000 kronor).

⁷² Utfallet som vi undersökt är (i) antalet betalningspåminnelser, (ii) andelen som ansöker om respektive beviljas nedsättning av återbetalning, och (iii) andelen som får ett årsbelopp skickat till Kronofogden.

undersökt *förändringar* i resultatkravet och kan inte uttala oss om effekten av att helt ta bort resultatkravet.

För att förstå om ett skärpt resultatkrav leder till ökade ansträngningar och därigenom en högre genomströmning har vi undersökt om studiemedelstagarnas prestationer förändrats i samband med att resultatkravet skärpts.⁷³ Om resultatkravets utformning har en motiverande effekt bör ett skärpt resultatkrav påverka studiemedelstagarnas prestationer.

Vi kan inte se några trendbrott i studiemedelstagarnas prestationer i samband med att resultatkravet förändrats för högskolan och för komvux.⁷⁴ Varken avklarade poäng eller andelen studiemedelstagare som uppfyller resultatkravet uppvisar något trendbrott i samband med förändringarna av regelverket.⁷⁵ Vi har exempelvis undersökt om studiemedelstagarnas prestationer förändrades i samband med att resultatkravet i högskolan stramades åt 2010. Trots att andelen avslag mer än fördubblades i samband med åtstramningen ser vi inga tecken på att studiemedelstagarnas avklarade poäng påverkades, se diagram 4.⁷⁶

När resultatkravet för komvux gjordes om 2020 innebar de nya reglerna en skärpning av resultatkravet för vissa komvuxstudenter. Inte heller för dessa studenter förbättrades studieprestationerna i samband med regelförändringen.⁷⁷

⁷³ Ett förändrat resultatkrav kan påverka studiemedelstagarnas prestationer på två sätt, dels genom att påverka motivation, dels genom att påverka vilka studenter som tar studiemedel. I en undersökning av prestationer för samtliga studiemedelstagare finns risk för sammanblandning av den motiverande effekten och effekten av att sammansättningen av studiemedelstagarna förändras. Vi har därför försökt rensa bort ett ändrat resultatkravs potentiella effekt på sammansättningen av studiemedelstagarna, se vidare i elektronisk bilaga 3.

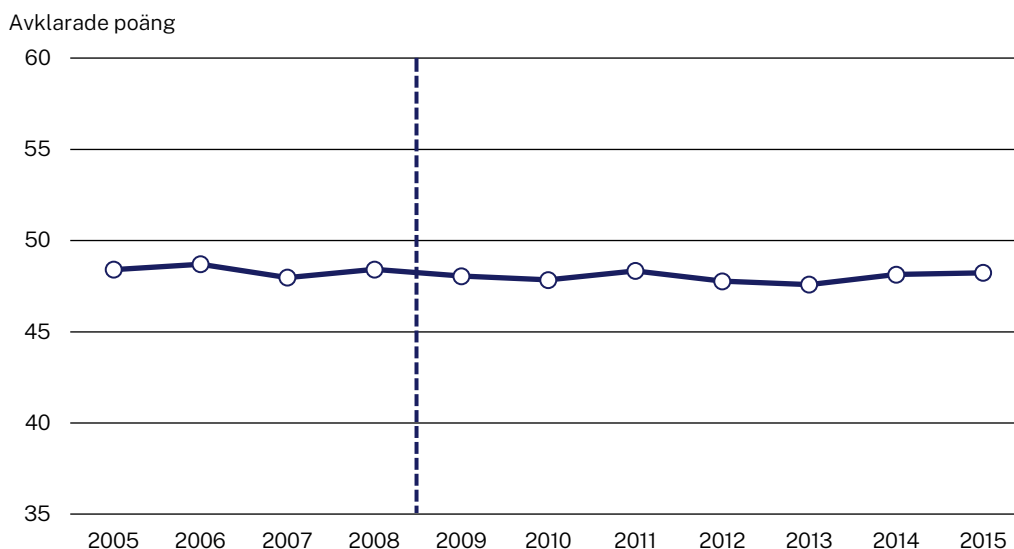
⁷⁴ Eftersom resultatkravet inte ändrats i yrkeshögskolan har analysen begränsats till högskola och komvux.

⁷⁵ Se elektronisk bilaga 3 för utförligare resultat samt en beskrivning av hur analysen genomförts.

⁷⁶ Resultatet är i linje med vad som framkommit när CSN undersökt kopplingen mellan resultatkravet och genomströmningen i samband med att resultatkravet förändrades i högskolan 2010. I en enkätundersökning genomförd av CSN uppgav endast 2 procent att resultatkravet fått dem att prestera bättre medan 3 procent uppgav att resultatkravet fått dem att prestera sämre. Centrala studiestödsnämnden, *Prövning av studieresultat – en uppföljning av ändrade regler*, 2012.

⁷⁷ Se elektronisk bilaga 3.

Diagram 4 Genomsnittligt antal avklarade poäng per årskull

Anm.: Antalet avklarade poäng under första läsåret per årskull. Den vertikala linjen indikerar mellan vilka årskullar vi bör se ett trendbrott i figuren ifall resultatkravet har en motiverande effekt. Populationen består av individer som beviljades studiemedel för studier på högskolan perioden 2005–2015. Enbart individer som för första gången hade studiemedel för studier på högskolan samt sökte studiemedel för ett helt läsår med start i början av höstterminen inkluderas. Se elektronisk bilaga 3 för en förklaring till ovanstående begränsningar av populationen.

Källa: Riksrevisionens bearbetning av data från SCB.

3.6 Brister i hur veckobegränsningen utformats

Granskningen visar att studenter på en handfull långa högskoleprogram har svårt att få studiemedelsveckorna att räcka till. Mest utmärkande är läkarprogrammet.

Vidare visar granskningen att det finns brister i hur veckobegränsningen utformats för studier på komvux. Att antalet studiemedelsveckor är knutet till utbildningsbakgrund tar stora resurser i anspråk och gör det svårt för studenter att förutse hur många studiemedelsveckor de har rätt till.

3.6.1 Högskolestudenter som får avslag på grund av veckobegränsningen läser på långa program

På eftergymnasial nivå är det relativt ovanligt att studiemedelstagare får avslag på grund av veckobegränsningen. För studiemedelstagare i högskolan är det framför allt studenter på en handfull långa program som har svårt att få veckorna att räcka till. Flera av dessa program leder även till yrken inom vilka det är brist på arbetskraft. Drygt 40 procent av alla som får avslag återfinns på sex program som är minst 4,5 år långa: generell master, läkare, ämneslärare, civilingenjör, psykolog och jurist.⁷⁸

För de ovan nämnda programmen har vi undersökt hur stor andel av varje kohort som får avslag på grund av veckobegränsningen. Detta visar hur vanligt avslag är

⁷⁸ Se elektronisk bilaga 3.

bland studiemedelstagare inom ett givet program.⁷⁹ Avslag är vanligast på läkarprogrammet: 22 procent av alla studiemedelstagare på läkarprogrammet får avslag på grund av veckobegränsningen. Efter vår mätperiod har läkarprogrammet förlängts från 5,5 år till 6 år, så framöver kommer andelen avslag på grund av veckobegränsningen sannolikt att vara ännu högre.⁸⁰ För övriga undersökta program varierar andelen avslag från 6 procent (civilingenjör) till 17 procent (psykolog).

Den ovan redovisade andelen studiemedelstagare som får avslag på grund av veckobegränsningen skiljer sig från de andelar som tidigare rapporterats av CSN.⁸¹ Exempelvis visar CSN:s undersökning att andelen som använt alla 240 veckor med studiemedel är 6,2 procent på läkarprogrammet (jämfört med Riksrevisionens 22 procent) och 4,4 procent på psykologprogrammet (jämfört med Riksrevisionens 17 procent). Det finns flera anledningen till att Riksrevisionens och CSN:s resultaten skiljer sig åt. En viktig anledning är att CSN använder en annan metod jämfört med Riksrevisionen. I CSN:s rapport undersöks en ögonblicksbild; myndigheten undersöker alltså *samtliga* studiemedelstagare på ett program *under ett givet år*. Många av dessa studiemedelstagare befinner sig dock i början av sin utbildning och är därför inte i närheten av att ha utnyttjat alla sina veckor, även om de mycket väl kan komma att göra det längre fram i sin utbildning. Andelen studiemedelstagare som påverkas av veckobegränsningen blir då mycket lägre.⁸²

Även bland studiemedelstagare på yrkeshögskolan är det enbart en liten andel som får avslag på grund av veckobegränsningen. Detta är inte förvånande med tanke på att yrkeshögskolans program vanligtvis är 1–2 år långa och veckobegränsningen möjliggör studier med studiemedel på eftergymnasial nivå i 6 år.⁸³ När vi undersökt individer på yrkeshögskolan som fått avslag på grund av veckobegränsningen är det i princip inga individer som använt upp alla sina veckor enbart på studier i yrkeshögskolan.⁸⁴

3.6.2 Högskolestudenter som får slut på veckor klarar sina studier väl

För de ovan nämnda programmen på högskolan har Riksrevisionen undersökt studiemedelstagarnas prestationer samt indikationer på problem med återbetalning.

⁷⁹ Se elektronisk bilaga 3.

⁸⁰ Läkarprogrammet förlängdes 2021, så studiemedelstagare som påbörjat studier på det sex år långa läkarprogrammet har därför ännu inte hunnit slutföra sina studier.

⁸¹ Centrala studiestödsnämnden, *Att nå taket för studiestödet – vilka använder alla veckor med studiemedel på eftergymnasial nivå?*, 2020.

⁸² Det finns även andra skillnader i metod mellan Riksrevisionens och CSN:s undersökningar. Exempelvis har Riksrevisionen undersökt andelen avslag på grund av veckobegränsningen medan CSN undersökt andelen studiemedelstagare som använt 240 veckor. Givet att vissa studenter som utnyttjat alla sina veckor inte ansöker om ytterligare studiemedel, trots att de fortsätter studera, underskattar Riksrevisionen hur många som påverkas av veckobegränsningen. De ovan angivna andelarna bör därför ses som en lägsta möjlig nivå.

⁸³ Myndigheten för yrkeshögskolan, "YH-program", hämtad 2026-04-24.

⁸⁴ Se elektronisk bilaga 3.

Studiemedelstagarna som fått avslag på grund av veckobegränsningen skiljer sig från övriga studiemedelstagare genom att de i högre grad redan studerat på högskolan innan de påbörjade det aktuella programmet.⁸⁵ Det finns dock inga tydliga tecken på att studiemedelstagare som fått avslag överlag presterar sämre än övriga studiemedelstagare, när det gäller vare sig poängproduktion eller examensfrekvens.

Studiemedelstagare med avslag är inte överrepresenterade bland dem som får årsbelopp överlämnade till Kronofogden. Detta tyder på att gruppen i ett längre perspektiv inte har större svårigheter att återbetala sina studielån. Samtidigt är det ungefär tre gånger så vanligt att dessa studenter får beslut om nedsättning av årsbeloppet, vilket indikerar att de under en period har haft låg inkomst. Eftersom dessa studenter får slut på studiemedelsveckor är det sannolikt att den låga inkomsten kan förklaras av att de fortfarande studerar när återbetalningen ska påbörjas.

En risk, som vi inte analyserat i data, är att veckobegränsningens nuvarande utformning leder till att studentgrupper med begränsade ekonomiska resurser eller höga utgifter avstår från att söka till dessa program. Exempelvis har en enkätundersökning genomförd av CSN visat att studiemedlet betyder mer för valet att studera för de som kommer från hem med lägre utbildade föräldrar.⁸⁶

3.6.3 Brister i hur veckobegränsningen utformats för komvux har varit kända under en längre tid

För komvuxstudier bestäms maxantalet veckor med studiemedel dels utifrån den studerandes utbildningsbakgrund, dels utifrån utbildningsnivå (grundskole- eller gymnasienivå). Att studiemedelsveckorna är knutna till utbildningsbakgrund gör det svårt för studenter vars tidigare utbildning är från ett annat land att förutse hur många veckor de har rätt till, vilket i sin tur kan försvåra för välplanerade och effektiva studier.

I våra intervjuer framkommer att det kan vara svårt för studenter att avgöra hur en utländsk utbildning ska översättas till det svenska utbildningssystemet (se mer i avsnitt 5.3.6). CSN kontrollerar inte heller studentens utbildningsbakgrund utan går på de uppgifter som lämnas i ansökan. Om en student lämnar motstridiga uppgifter under utbildningens gång, vilket inte är ovanligt, utreds ärendet.⁸⁷ För en student

⁸⁵ Se elektronisk bilaga 3. Riksrevisionens resultat är i linje med de resultat som framkommer i en tidigare rapport från CSN. I rapporten har CSN intervjuat 9 personer som nått studiemedlens maxgräns. I intervjuerna framkommer att flera av studenterna av olika anledningar bytt studieinriktning. Se Centrala studiestödsnämnden, *Att nå taket för studiestödet – vilka använder alla veckor med studiemedel på eftergymnasial nivå?*, 2020.

⁸⁶ Centrala studiestödsnämnden, *Skilda studieförutsättningar*, 2014.

⁸⁷ Under 2025 hade CSN ungefär 32 000 ärenden som krävde hantering på grund av motstridiga uppgifter om utbildningsbakgrund. Mejl från företrädare för Centrala studiestödsmyndigheten, 2026-06-01. Detta kan sättas i relation till att det under 2025 fanns drygt 140 000 studenter som studerade med studiemedel på antingen grundskolenivå eller gymnasienivå. Centrala studiestödsnämnden, *Studiestödet 2025 – en uppföljning av studiestödets utveckling och effekter*, 2026. Notera att dessa uppgifter även inkluderar studenter vars tidigare utbildning är från Sverige.

som angett felaktig information i sin första ansökan är det svårt att i efterhand korrigera misstaget, eftersom den då måste göra det sannolikt att den ursprungliga uppgiften inte stämmer.⁸⁸ Samtidigt är det ett inte försumbart antal studenter vars veckobegränsning ändras under pågående utbildning.⁸⁹

Enligt Riksrevisionens internationella jämförelse är det inget av de andra undersökta nordiska länderna som knyter antalet veckor med studiemedel till studentens utbildningsbakgrund.⁹⁰

Utöver problematiken med att veckobegränsningen baseras på utbildningsbakgrund har CSN och två statliga utredningar pekat på att antalet veckor med studiemedel på komvux i vissa fall är otillräckligt för att studenten ska ha rimliga förutsättningar för att slutföra en utbildning. Det är framför allt utlandsfödda studenter på grundskolenivå som har svårt att få veckorna att räcka till.⁹¹ Utlandsfödda utgör en betydande andel av studenterna på komvux. Knappt hälften av alla studenter på komvux är utlandsfödda, en andel som dessutom ökat över tid.⁹²

Att det finns brister i hur veckobegränsningen utformats för komvux har varit känt under en längre tid. Redan 2010 påpekade CSN, i en skrivelse till regeringen, att det fanns brister samt lyfte förslag på åtgärder.⁹³ Efter detta, 2011, tillsatte regeringen en särskild utredare som skulle se över den kommunala vuxenutbildningen på grundläggande nivå. Utredningen lämnade flera förslag på hur man skulle kunna komma till rätta med problemen.⁹⁴ Regeringen gick inte vidare med utredningens förslag som var kopplade till veckobegränsningen, och har heller inte uttalat sig om varför.⁹⁵

Regeringen har infört alternativa stöd – aktivitetsstödet och studiestartsstödet – med vilka vissa individer kan studera på komvux. Aktivitetsstödet kan under vissa förutsättningar betalas ut till arbetssökande för studier på komvux. Studiestartsstödet infördes 2017 och var ett bidrag som vissa arbetslösa kunde få för att studera på grundskole- och gymnasienivå. Studiestartsstödet skulle enligt regeringen ge personer med stora utbildningsbehov längre tid på sig att slutföra sina studier, men

⁸⁸ För en student vars tidigare utbildning är från ett annat land än Sverige och som felaktigt uppgett att den har grundskoleutbildning kan det exempelvis vara svårt att visa att hen saknar grundskoleutbildning. Mejl från företrädare för Centrala studiestödsmyndigheten, 2026-06-01.

⁸⁹ Under de senaste åren har det varit ungefär 2 300 studenter per år som fått en ändring av tidigare fastställt antal veckor i samband med en utredning. I ungefär hälften av fallen ledde utredningen till färre veckor, och i hälften av fallen till fler veckor. Mejl från företrädare för Centrala studiestödsmyndigheten, 2026-06-01.

⁹⁰ Se ärendedokument 2025/0748-90 *Nordisk jämförelse*.

⁹¹ Centrala studiestödsnämnden, *Studiemedel till studerande på grundskolenivå, 2010*; SOU 2009:28; SOU 2013:20.

⁹² År 2001 var 22 procent av studenterna på komvux utlandsfödda, och 2024 var 44 procent av studenterna utlandsfödda. Riksrevisionens egna beräkningar.

⁹³ Bland annat föreslog CSN att antalet veckor med studiemedel på grundskolenivå skulle förlängas.

Centrala studiestödsnämnden, *Förslag till ändrade studiemedel för vuxenstuderande på grundnivå, 2010*.

⁹⁴ Bland annat föreslog utredningen att veckorna ska differentieras utifrån utbildningsbehov samt lämnade förslag på hur maxantalet veckor kan justeras, och hur utbildningsbehovet kan bedömas. SOU 2013:20, s. 350–351.

⁹⁵ Se prop. 2014/15:85.

avvecklades 2026 då det bedömdes gå till fel målgrupp.⁹⁶ Riksrevisionen har i en tidigare granskning framfört att det är svårt för individen att förstå och planera hur en sammanhängande period av reguljära studier kan finansieras med hjälp av studiemedel, aktivitetsstöd och studiestartsstöd.⁹⁷

Trots förekomsten av alternativa stöd visar granskningen att komvux fortsatt avviker från andra undersökta skolformer när det gäller avslag på grund av veckobegränsningen. Som framgår av figur 2 i kapitel 2 är det 4,5 gånger så vanligt att en ansökan får avslag om den rör studier på komvux jämfört med studier på högskolan och yrkeshögskolan. Skillnaden mellan komvux och övriga skolformer har även ökat under de senaste åren.⁹⁸ Riksrevisionens analyser visar även att utlandsfödda är överrepresenterade när det gäller avslag på grund av veckobegränsningen – utlandsfödda utgör 40 procent av alla studiemedelstagare på komvux men 70 procent av alla som får avslag på grund av veckobegränsningen.⁹⁹

⁹⁶ Se prop. 2016/17:158 och prop. 2025/26:1.

⁹⁷ Riksrevisionen, *Kortutbildade arbetssökandes övergång till reguljär utbildning – uppdrag, verksamhet och styrning*, 2024.

⁹⁸ Under 2024 fick drygt 1 procent av alla ansökningar till högskolan och yrkeshögskolan helt eller delvis avslag på grund av veckobegränsningen. Motsvarande andel på komvux var knappt 5 procent.

⁹⁹ Se elektronisk bilaga 3.

4 Kunskapsunderlag inför villkorens utformning

I detta kapitel undersöker vi om resultatkravets och veckobegränsningens nuvarande utformningar motiverades utifrån ett relevant kunskapsunderlag inför att de infördes. Enligt riksdagen bör studiestödssystemet vara så enkelt och lättöverskådligt som möjligt. I de olika skolformerna tillämpas dock olika resultatkrav och veckobegränsningar. Att olika krav tillämpas för olika skolformer kan vara motiverat om det för respektive skolform finns övertygande motiv till hur kravet utformats.

Granskningen visar att resultatkravets utformning i yrkeshögskolan och komvux bygger på bristande underlag.

Våra huvudsakliga iakttagelser är att

- det saknas relevant underlag som motiverar varför resultatkravet i yrkeshögskolan skiljer sig från resultatkravet i högskolan och komvux
- det finns brister i underlaget till att resultatkravet är striktare i komvux än i högskolan under det första studiemedelsåret
- det i samband med att högskoleutbildningar förlängts inte alltid undersökts hur en längre utbildning samspelar med rådande veckobegränsning.

4.1 Operationaliserade bedömningsgrunder

Med utgångspunkt i de övergripande bedömningsgrunderna som beskrivs i kapitel 1, utgår vi från detta kriterium för att bedöma om det är motiverat med olika villkor för olika skolformer:

- Resultatkravets och veckobegränsningens utformningar bör vara motiverade utifrån ett relevant kunskapsunderlag.

4.2 Resultatkraven i yrkeshögskolan och komvux baseras på bristfälligt underlag

Granskningen visar att det saknas en dokumenterad analys för hur resultatkravet utformats för yrkeshögskolan och att det finns brister i kunskapsunderlaget till resultatkravet på komvux. Resultatkravet på högskolan är däremot baserat på kunskapsunderlag.

För att granska om resultatkravet baseras på ett relevant kunskapsunderlag har Riksrevisionen tagit del av underlag för högskolan, komvux och yrkeshögskolan.¹⁰⁰ Sedan 2001 har större förändringar av resultatkravet gjorts för både högskolan och

¹⁰⁰ Riksrevisionen har gått igenom underlag sedan 2001 som berör förändringar av resultatkravet och veckobegränsningen i högskolan, komvux och yrkeshögskolan. Till exempel omfattas interna PM och konsekvensutredningar från CSN och statens offentliga utredningar.

komvux. Yrkeshögskolan har dock haft samma resultatkrav sedan skolformens införande 2011.

4.2.1 Resultatkravet i yrkeshögskolan grundar sig i ett betänkande från 1960-talet

Yrkeshögskolan har haft samma resultatkrav sedan skolformen infördes 2011. Riksrevisionen har inte kunnat hitta något underlag som tyder på att resultatkravets utformning utreddes i samband med införandet av yrkeshögskolan.

CSN uppger att resultatkravet i yrkeshögskolan härrör från det betänkande som låg till grund för studiemedelssystemet när det infördes 1965.¹⁰¹ Sedan 1960-talet har huvudregeln varit att alla utbildningar ska ha samma resultatkrav – det krav som idag gäller för yrkeshögskolan. Att komvux och högskolan har andra resultatkrav beror på att det för dessa skolformer gjorts avsteg från huvudregeln. Riksrevisionen noterar dock att 85 procent av studiemedelstagarna studerar på antingen högskola eller komvux, och huvudregeln är därför mer av ett undantag.¹⁰²

År 2011 utredde CSN:s rättsavdelning resultatkravet för yrkeshögskolan med anledning av att ett antal yrkeshögskolor kontaktat CSN med önskemål om att få samma resultatkrav som högskolan. CSN kom då till slutsatsen att ett sänkt resultatkrav på yrkeshögskolan skulle uppfattas som mer legitimt, underlätta för yrkeshögskolorna i deras utbildningsplanering och göra det enklare för CSN att informera om de krav som gäller. Samtidigt såg CSN att ett lägre resultatkrav skulle kunna leda till en minskad genomströmning på yrkeshögskolan och att en framtida utvärdering av resultatkravet på högskolan skulle kunna ge vägledning även för yrkeshögskolan.¹⁰³ Trots att CSN sedan dess har följt upp resultatkravet i högskolan, och dragit slutsatsen att det endast har små effekter på studieprestationer,¹⁰⁴ har yrkeshögskolans resultatkrav inte utretts ytterligare.

På fråga från Riksrevisionen uppger CSN att det i dag finns både för- och nackdelar med nuvarande krav på yrkeshögskolan. Eftersom andelen avslag till följd av resultatkravet är relativt låg på yrkeshögskolan uppger CSN att det inte finns något behov av att sänka kravet.¹⁰⁵ CSN lyfter även att det i yrkeshögskolan tidigare funnits kurser och praktikmoment som sträckt sig över långa tidperioder, vilket kan försvåra för studenter att redovisa tillräckliga studieresultat om resultatkravet knyts till avklarade poäng. Enligt CSN finns det i dag inga formella hinder för dem att ändra yrkeshögskolans resultatkrav, men man menar att en sådan förändring skulle förutsätta en utredning av om det fortfarande förekommer sådana kurser och praktikmoment.¹⁰⁶

¹⁰¹ Skriftliga svar på frågor från företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2026-04-17.

¹⁰² Beräkningarna är för läsåret 2024/2025. Riksrevisionens beräkningar utifrån CSN:s officiella statistik.

¹⁰³ Centrala studiestödsnämnden, *PM Krav på studieresultat – Yrkeshögskolan*, 2011.

¹⁰⁴ Centrala studiestödsnämnden, *Prövning av studieresultat – en uppföljning av ändrade regler*, 2012.

¹⁰⁵ Mejl från företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2026-02-13.

¹⁰⁶ Intervju med företrädare för Centrala studiestödsmyndigheten, 2026-04-28.

4.2.2 Otillräckligt underlag för det striktare resultatkravet inom komvux

Resultatkravet i komvux ändrades 2020. Förändringen föregicks av en konsekvensutredning och motiverades bland annat av att det tidigare regelverket var komplext, att det var svårt för studenter att förutse vilka krav som behöver uppfyllas för att få nytt studiestöd och att det tidigare regelverket bidrog till långa handläggningstider hos CSN. Vidare ansåg CSN att utgångspunkten för det nya regelverket bör vara det resultatkrav som gäller för högskolestudenter.¹⁰⁷

Det nya resultatkravet för komvux har likheter med resultatkravet i högskolan – studenten ska klara 75 procent av sitt studieåtagande. Det finns dock en skillnad mellan skolformerna: i högskolan gäller ett lägre krav under det första året med studiemedel (62,5 procent), men motsvarande krav infördes aldrig i komvux.

I konsekvensutredningen motiverades det lägre resultatkravet i högskolan med att en tidigare studie från CSN visat att många högskolestudenter har inledande svårigheter i sina studier. CSN undersökte dock aldrig om även komvuxstudenter har inledande svårigheter i sina studier.

Våra resultat visar att även komvuxelever har inledande svårigheter under sin första studietid. Andelen kurser med ej godkända betyg är drygt 30 procent högre för studenter som läser sin första termin på komvux jämfört med studenter som läser senare terminer på komvux.¹⁰⁸

Vidare skriver CSN i konsekvensutredningen att förändringen av resultatkravet visserligen innebär hårdare krav för ett fåtal studenter, men att det för flertalet studenter innebär att det blir lättare att få nytt studiemedel. Det ansågs därför inte vara motiverat att ytterligare sänka resultatkravet för förstaårsstudenter i komvux.¹⁰⁹

Riksrevisionen konstaterar dock att de nya reglerna innebar stramare villkor för alla komvuxstudenter som studerat med studiemedel under högst 39 veckor. Våra analyser visar att ungefär 80 procent av de som för första gången beviljas studiemedel för komvux får studiemedel i 39 veckor eller mindre.¹¹⁰ För en övervägande majoritet av nybörjarstudenterna innebar det nya regelverket alltså ett stramare resultatkrav. Ett resultatkrav i likhet med det som finns i högskolan skulle därför dämpat skärpningen av resultatkravet, inte inneburit en ytterligare lättnad av kravet.¹¹¹

¹⁰⁷ Centrala studiestödsnämnden, *Konsekvensutredning med anledning av förslag till ändrade föreskrifter och allmänna råd om beviljning av studiemedel (CSNFS 2001:1) och om studiestöd (CSNFS 2017:1)*, 2020.

¹⁰⁸ Under första terminen är andelen kurser med ej godkända betyg drygt 40 procent medan motsvarande andel för senare terminer är 30 procent. Uppgifterna avser perioden 2017–2024. Källa: Riksrevisionens bearbetning av data från SCB.

¹⁰⁹ Centrala studiestödsnämnden, *Konsekvensutredning med anledning av förslag till ändrade föreskrifter och allmänna råd om beviljning av studiemedel (CSNFS 2001:1) och om studiestöd (CSNFS 2017:1)*, 2020.

¹¹⁰ Uppgiften avser studenter som för första gången sökte studiemedel för komvux under 2020.

¹¹¹ Även om det nya resultatkravet innebar en skärpning för majoriteten av studenterna i början av deras studier, kan det även ha inneburit att det för samma studenter blev lättare att få studiemedel under senare delar av utbildningen.

4.2.3 Resultatkravet i högskolan är väl utrett

I högskolan har resultatkravet ändrats flera gånger. De större förändringarna har föregåtts av utredningar och analyser.

År 2007 infördes ett gemensamt resultatkrav för samtliga utbildningar inom högskolan. Förändringen föranleddes av en översyn av reglerna för studieresultatsprövning.¹¹²

Skärpningen av resultatkravet inom högskolan 2010 föregicks av en statlig utredning där krav på studieresultat var en av många frågor som behandlades.¹¹³ Regeringens proposition som föreslog en stramare prövning av studieresultat utgick till stor del från utredningens förslag. Till exempel avskaffades CSN:s prognosbaserade bedömningar. Regeringen hänvisade till rättssäkerhet och betonade att prövningen i stället bör baseras på objektiva kriterier, i likhet med andra eftergymnasiala utbildningar där uppnådda studieresultat är styrande.

Tillägget i studiestödslagen 2013, som innebar att bristande studieresultat från en studieperiod som avslutades för mer än tio år sedan inte ska utgöra ett hinder för att beviljas nya studiemedel, föregicks av en skrivelse från CSN till regeringen.¹¹⁴

Därtill övervägde en statlig utredning från 2018 att skärpa resultatkravet för att öka genomströmningen i högskolan, men konstaterade att ett höjt krav skulle skapa svårigheter för studenter på kurser med omfattande sluttentor, eftersom de i praktiken skulle behöva klara samtliga moment under terminen. Utredningen bedömde därför att det befintliga resultatkravet var tillräckligt strikt och att studenterna redan uppvisade god prestationsgrad.¹¹⁵

4.3 Veckobegränsningen är utredd men utbildningar har förändrats

Veckobegränsningen utreddes i slutet på 1990-talet i samband med den stora studiestödsreformen 2001.¹¹⁶ Regeringens proposition utgick delvis från utredningens förslag. I propositionen motiveras även skillnaderna i veckor mellan olika skolformer.¹¹⁷

Sedan veckobegränsningen infördes har dock högskoleutbildningarnas längd förändrats. År 2007 genomfördes en stor förändring av högskolan för att anpassa det svenska systemet till Bolognaprocessen. Bland annat ändrades examensstrukturen

¹¹² Centrala studiestödsmyndigheten, *Studieresultatsprövning – en översyn*, 2007.

¹¹³ SOU 2009:28.

¹¹⁴ Detta hade även sin grund i en dom från ÖKS som avslog en ansökan om studiemedel där studentens senaste studier avslutades elva år tidigare. Se Centrala studiestödsnämnden, *Konsekvenser av nya bestämmelser om studieresultatprövning*, 2010.

¹¹⁵ SOU 2018:73.

¹¹⁶ SOU 1996:90.

¹¹⁷ Prop. 1999/2000:10.

och en tvåårig masterexamen infördes.¹¹⁸ År 2021 förlängdes dessutom läkarprogrammet från 5,5 år till 6 år.

Även om veckobegränsningen har varit oförändrad kan dess konsekvenser för studenter förändras när utbildningarnas längd förändras. Riksrevisionen konstaterar därför att det kunskapsunderlag som veckobegränsningen i högskolan en gång i tiden baserats på möjligen är utdaterat.

Riksrevisionen har inte funnit några utredningar eller konsekvensanalyser som behandlar veckobegränsningen inför att tvååriga masterutbildningar infördes.¹¹⁹ Läkarutbildningsutredningen, som föreslog att läkarexamen skulle utökas med en termin till att omfatta 6 års studier, föreslog även att antalet studiemedelsveckor skulle utvidgas för studier som syftar till en examen om minst 360 högskolepoäng.¹²⁰ När läkarprogrammet förlängdes ändrades dock inte antalet studiemedelsveckor.¹²¹

¹¹⁸ Universitets- och högskolerådet, "Examina före 1 juli 2007", hämtad 2026-05-28; Högskolan Kristianstad, "Började du studera före 1 juli 2007?", hämtad 2026-05-28.

¹¹⁹ Efter införandet av tvååriga masterprogram föreslog en statlig utredning att veckobegränsningen på högskolan skulle justeras. Förslaget motiverades med att veckobegränsningen inte var anpassad till de förändringar som ägt rum i högskolan, där bland annat många utbildningar förlängts. Se SOU 2009:28, s. 296.

¹²⁰ SOU 2013:15.

¹²¹ I juli 2026 tillsatte regeringen en utredning om studiemedelssystemet. Utredaren ska bland annat analysera och föreslå hur veckobegränsningen för eftergymnasiala studier kan anpassas för utbildningar som omfattar sex års heltidsstudier.

5 CSN:s uppföljningar och informationsarbete

I det här kapitlet besvaras frågan om CSN ger lättillgänglig och behovsanpassad information om resultatkravet och veckobegränsningen. Vidare undersöker vi CSN:s uppföljning av resultatkravet och veckobegränsningen. Till skillnad från kapitel 4, där vi granskar det kunskapsunderlag som låg till grund för reglernas utformning, undersöker vi i detta kapitel om CSN följt upp effekterna av villkoren.

Granskningen visar att CSN har haft ett allt för stort fokus på högskolan i sitt uppföljningsarbete. Vidare visar granskningen att CSN överlag har ett välfungerande informationsarbete. För komvuxstudenter som är i behov av fysiska möten för att kunna ta till sig information om studiemedlet finns det dock brister.

Våra huvudsakliga iakttagelser är att

- CSN har följt upp resultatkravet och veckobegränsningen i högskolan, men det finns brister i uppföljning av komvux och yrkeshögskolan
- en stor del av arbetet med att informera och hjälpa komvuxstudenter med studiemedelsrelaterade frågor utförs i dag av studie- och yrkesvägledare. Det är dock otydligt vilket ansvar studie- och yrkesvägledarna har i att bistå studenter med information om studiemedel.

5.1 Operationaliserade bedömningsgrunder

Med utgångspunkt i de övergripande bedömningsgrunderna som beskrivs i kapitel 1, utgår vi från följande kriterier för att bedöma om CSN ger lättillgänglig och behovsanpassad information och följer upp resultatkravet och veckobegränsningen:

- CSN bör vid behov följa upp effekterna av resultatkravet och veckobegränsningen
- CSN ska ge målgruppsanpassad information till studerande om krav på studieresultat och studiemedlets veckobegränsning
- CSN bör med viss regelbundenhet följa upp sitt informationsarbete i syfte att undersöka om informationen når ut till studerande och om de har kunskap om de två kraven.

5.2 CSN:s uppföljning varierar mellan skolformer

Granskningen visar att villkoren i högskolan har följts upp, men att det finns brister i uppföljningen av resultatkravet i yrkeshögskolan och komvux. För studenter i yrkeshögskolan är även uppföljningen av veckobegränsningen bristfällig.

Enligt CSN:s instruktion ska myndigheten analysera studiestödets utveckling och effekter. Uppföljningen och analysen ska öka kunskapen om hur studiestödet har

utvecklats i förhållande till målen för studiestödet.¹²² Detta gör myndigheten genom att publicera officiell statistik och särskilda rapporter med fokus på olika frågor som berör studiestödet. I granskningen har Riksrevisionen gått igenom CSN:s publicerade rapporter för 1998–2025.¹²³

5.2.1 Brister i uppföljningen av resultatkravet i yrkeshögskolan och komvux

Granskningen visar att det helt saknats kunskap om hur många som får avslag på grund av resultatkravet samt om dess effekter på studenter i yrkeshögskolan. För studenter i komvux finns underlag, men förändringen av resultatkravet i komvux 2020 har inte följts upp.

CSN har inte publicerat några analyser om resultatkravets effekter på studenter i yrkeshögskolan. Till och med 2022 publicerade CSN årligen statistik om avslag och bifall på grund av resultatkravet.¹²⁴ Statistiken redovisades uppdelad på grundskolenivå, gymnasial nivå och eftergymnasial nivå. Yrkeshögskolan ingår i den eftergymnasiala nivån men står endast för en liten del av det totala antalet studenter med studiemedel på eftergymnasial nivå. Utifrån den årliga statistiken går det därför inte att utläsa hur stor andel av studenterna i yrkeshögskolan som får avslag på grund av resultatkravet.

Det finns en uppföljning av resultatkravet i komvux från 2019.¹²⁵ I den årliga statistik som CSN publicerade går det även att utläsa hur avslag och bifall kopplade till resultatkravet utvecklats över tid för studenter på grundskole- och gymnasialnivå.

CSN har däremot inte följt upp förändringen av resultatkravet för komvux 2020, trots att myndigheten i samband med regeländringen framhöll vikten av att senast 2024 genomföra en grundlig undersökning av hur de nya kraven på studieresultat påverkar genomströmningen för studerande inom komvux.¹²⁶ CSN uppgav i en intervju att den planerade uppföljningen inte kunnat genomföras inom utsatt tid. Uppföljningen planerades i stället till våren 2026.¹²⁷

Granskningen visar att CSN följt upp effekterna av resultatkravet i högskolan. Alla större förändringar av högskolans resultatkrav har undersökts. Efter 2015 har inga fördjupade analyser av resultatkravet i högskolan gjorts, men inga större förändringar av resultatkravet har heller skett sedan dess.

¹²² Vidare ska myndigheten redogöra för detta den 20 april varje år till Regeringskansliet. I redogörelsen ska långsiktiga och kortsiktiga förändringar som enligt myndigheten är väsentliga redovisas särskilt. Se 7 § förordningen med instruktion för Centrala studiestödsnämnden.

¹²³ Se ärendedokument 2025/0748-96, *Sammanställning av CSN:s analys och statistikrapporter*.

¹²⁴ Detta publicerades i CSN:s årsrapporter.

¹²⁵ Centrala studiestödsnämnden, *Efter avslaget - en studie om komvuxstuderande som får avslag på sin ansökan om studiemedel*, 2019.

¹²⁶ Centrala studiestödsnämnden, *Konsekvensutredning med anledning av förslag till ändrade föreskrifter och allmänna råd om beviljning av studiemedel (CSNFS 2001:1) och om studiestöd (CSNFS 2017:1)*, 2020, s.10.

¹²⁷ Intervju med företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2026-02-12.

5.2.2 CSN har följt upp veckobegränsningen i högskolan och komvux

Veckobegränsningen har följts upp för studenter i högskolan och komvux. För studenter i yrkeshögskolan är dock uppföljningen begränsad.

CSN har i fördjupande rapporter undersökt veckobegränsningen i både högskolan och komvux. I en rapport från 2020 undersökte CSN studenter som använt alla sina veckor med studiemedel i högskolan. Den statistiska analysen kompletterades med intervjuer med studenter.¹²⁸ I en rapport från 2010 undersöks veckobegränsningen för elever inom komvux grundskola. Rapporten lyfter problem såsom att många studerande avbryter sina studier och inte får godkända betyg samt har problem med att betala tillbaka sina studielån.¹²⁹

Vidare har CSN i sina enkätundersökningar frågat studerande om de känner till veckobegränsningen och om den påverkar planeringen av deras utbildning.¹³⁰ Utöver dessa enkätundersökningar har veckobegränsningen inte analyserats särskilt för yrkeshögskolan. Inte heller särredovisas yrkeshögskolan i den statistik som publiceras av CSN.¹³¹

5.3 CSN:s informationsarbete fungerar överlag bra men komvuxelever möter särskilda hinder

Granskningen visar att CSN:s arbete med att tillhandahålla målgruppsanpassad information om resultatkravet och veckobegränsningen i huvudsak fungerar väl. Vi finner att regelverket är omfattande och mer komplext än att enbart sätta gränser för hur stor andel av studieåtagandet en student måste avklara, vilket kan utgöra en utmaning för CSN när det gäller att nå ut till de studerande med information. Handläggarna är centralt involverade i myndighetens informationsarbete, och Riksrevisionen konstaterar att CSN följer upp sina insatser på området.

Samtidigt har studenter på komvux svårt att ta till sig och förstå information om studiemedel, bland annat om vilka villkor som gäller. En stor del av arbetet med att guida och hjälpa komvuxstudenter utförs i dag av studie- och yrkesvägledare på komvuxskolor och i kommuner. Det är dock otydligt vilket ansvar studie- och yrkesvägledarna har i att bistå studenter med information om studiemedlet.

5.3.1 Tecken på bristande kännedom om resultatkravet

För att resultatkravet och veckobegränsningen fullt ut ska kunna påverka de studerandes resultat och genomströmning förutsätts att de känner till och förstår

¹²⁸ Centrala studiestödsnämnden, *Att nå taket för studiestödet – Vilka använder alla veckor med studiemedel på eftergymnasial nivå?*, 2020.

¹²⁹ Centrala studiestödsnämnden, *Studiemedel till studerande på grundskolenivå*, 2010.

¹³⁰ Centrala studiestödsnämnden, *Yrkeshögskolestuderandes ekonomiska och sociala situation 2022*, 2022; Centrala studiestödsnämnden, *Komvux och folkhögskolestuderandes ekonomiska och sociala situation 2021*, 2021; Centrala studiestödsnämnden, *Högskolestuderandes ekonomiska och sociala situation 2020*, 2021.

¹³¹ Se ärendedokument 2025/0748-96 *Sammanställning av CSN:s analys- och statistikrapporter*.

vilka regler som gäller. En rapport från CSN från 2012 visar att kännedomen om resultatkravet då var låg bland högskolestudenter. Bland de studerande som fick avslag på sin ansökan uppgav 40 procent att de vid ansökningstillfället inte kände till vilka studieresultat som krävdes för att uppnå resultatkravet. Motsvarande andel bland dem som beviljades studiemedel uppgick till 24 procent.¹³² Rapporten visar även att kännedomen om resultatkravet ökade med antalet terminer som den studerande hade bedrivit högskolestudier.

I en tidigare undersökning från 2003, som omfattade studerande från flera skolformer, uppgav en majoritet av de svarande att de kände till resultatkravet men resultaten skiljde sig väsentligt åt utifrån utbildningsnivå. På grundskolenivå kände knappt en tredjedel alls till vad som förväntas för att få fortsatt studiemedel.¹³³

Därutöver visar CSN i enkätundersökningar från 2020–2022 att en majoritet av de svarande i högskolan, komvux och yrkeshögskolan uppger att de känner till veckobegränsningen.¹³⁴

5.3.2 Handläggarna är en viktig källa till information

CSN:s webbplats och e-tjänsten *Mina sidor* utgör myndighetens primära kanaler för information till studerande, även när det gäller information om resultatkravet och veckobegränsningen. Myndigheten strävar efter att studerande i första hand ska använda de digitala tjänsterna, men erbjuder även rådgivning, information och service via telefon, e-post och riktade informationsutskick.¹³⁵

Både handläggare och kommunikatörer ansvarar för texterna på webbplatsen. Handläggarna beskrivs som centrala i arbetet eftersom de besitter den sakkompetens som krävs för att säkerställa att informationen är korrekt. De har även mandat att själva uppdatera och justera texter, och samarbetar vid behov med rättsavdelningen, särskilt när det gäller mer omfattande uppdateringar eller juridiskt komplexa formuleringar.¹³⁶

Synpunkter på webbplatsens innehåll kommer in via flera kanaler, bland annat genom frågor från allmänheten och via interna forum på myndighetens intranät där handläggare kan lyfta problem och förbättringsförslag. CSN arbetar löpande med att uppdatera innehållet på webbplatsen. Arbetet följer ett årshjul där informationen anpassas efter återkommande behov under året, exempelvis inför terminsstarter då

¹³² Enkätfrågorna om studenternas kännedom är ställda på olika sätt. De studerande som fick avslag på en ansökan om studiemedel för läsåret 2010/11 fick i efterhand ange om de kände till resultatkravet, medan de som fick bifall fick ange om de kände till kravet inför deras kommande ansökan. Se Centrala studiestödsnämnden, *Prövning av studieresultat – en uppföljning av ändrade regler*, 2012, s. 22.

¹³³ Centrala studiestödsnämnden, *Studieresultatprövning*, 2007, s.38.

¹³⁴ Centrala studiestödsnämnden, *Yrkeshögskolestuderandes ekonomiska och sociala situation 2022*, 2022; Centrala studiestödsnämnden, *Komvux och folkhögskolestuderandes ekonomiska och sociala situation 2021*, 2021; Centrala studiestödsnämnden, *Högskolestuderandes ekonomiska och sociala situation 2020*, 2021.

¹³⁵ Centrala studiestödsnämnden, *Årsredovisning 2024*, 2025.

¹³⁶ Intervju med företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2026-01-12; Intervju med företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2025-11-05.

vissa frågor är särskilt frekventa. Årshjulet utgår främst från högskolans kursstarter och omfattar inte i samma utsträckning andra utbildningsformer, såsom komvux.¹³⁷

5.3.3 CSN använder sociala medier i låg grad

Granskningen visar att CSN har använt sociala medier i liten utsträckning för att kommunicera med studerande om studiemedel, trots att de har en ung målgrupp och sociala medier kan vara en viktig plattform. År 2022 valde CSN att begränsa sin närvaro på sociala medier. Myndigheten lyfte då fram en problematik i sin användning av tjänsterna och annonsering utifrån personuppgiftshantering.¹³⁸

CSN har använt Facebook, och enbart för att publicera information. De har haft stängda kommentarsfält och ingen kommunikation med studerande. Därtill har de inte haft någon annonsering. Myndigheten har inte haft någon närvaro på Instagram eller Youtube och valt att begränsa närvaron på LinkedIn på grund av personuppgiftshantering.¹³⁹

I samband med att CSN begränsade sin närvaro i sociala medier genomförde myndigheten en konsekvensanalys av hur kommunikation skulle påverkas. I analysen framhölls bland annat att vissa målgrupper skulle vara svårare att nå och det skulle krävas en betydligt större budget för kommunikationsinsatser.¹⁴⁰ Sedan mars 2026 har CSN valt en ny inriktning och testar nu att åter etablera en närvaro på Instagram, och man har öppnat kommentarsfälten på Facebook och LinkedIn. Vid tidpunkten för Riksrevisionens granskning är det ännu för tidigt att bedöma vilka konsekvenser denna strategi får för myndighetens kommunikation.¹⁴¹

5.3.4 Mer utförlig information vid manuell handläggning

Granskningen visar att studerande som inte uppfyller resultatkravet inte får likvärdig information. Studerande vars ärenden hanteras manuellt får mer utförlig och situationsanpassad information – exempelvis om möjliga åtgärder som kan vidtas för att uppfylla resultatkravet.

En studiemedelsansökan från en student som inte uppfyller resultatkravet kan handläggas antingen maskinellt eller manuellt. En manuell hantering initieras exempelvis när den sökande har lämnat ett fritextsvar eller bifogat en fil. I båda fallen skickas ett informationsbrev till den studerande där det beskrivs att hen måste klara fler poäng för att få studiemedel, men att CSN kan ta hänsyn till särskilda skäl som har påverkat studierna. Innehållet i brevet skiljer sig dock åt. Vid maskinell hantering

¹³⁷ Det finns olika årshjul som CSN arbetar efter, till exempel ett årshjul för gruppen som ansöker om studiemedel/studielån, och ett annat för de som återbetalar. Uppkommer det informationsbehov utöver årshjulen kan CSN fråga detta. Intervju med företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2025-11-05.

¹³⁸ Det handlade exempelvis om otillåten tredjelandsoverföring, gemensamt personuppgiftsansvar som inte kan omhändertas och en hög risk för de registrerades rättigheter i samband med personuppgiftsbehandling. Centrala studiestödsnämnden, *Dispens användning av molntjänst*.

¹³⁹ Intervju med företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2026-04-29.

¹⁴⁰ Centrala studiestödsnämnden, *Konsekvensanalys: kommunikation utan sociala medier*, 2022.

¹⁴¹ Intervju med företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2026-04-29.

skickar CSN ut samma brev till alla men vid manuell hantering utgår en handläggare från brevmallar som kan skraddarsys till det enskilda ärendet.¹⁴²

Enligt CSN förekommer det att studerande ibland uppfattar det maskinellt genererade informationsbrevet som ett beslut. Myndigheten har därför arbetat med att justera tonalitet och tydlighet i dessa utskick. CSN uppger att det är svårt att bedöma i vilken utsträckning förändringarna har minskat risken för missförstånd bland de sökande, men handläggarna upplever att antalet telefonsamtal som är kopplade till denna typ av frågor har minskat under senare år.¹⁴³

I vår genomgång av CSN:s ärenden ser vi att det är dubbelt så vanligt att det finns uppdateringar i ärendet om det handläggs manuellt i stället för maskinellt.¹⁴⁴ En uppdatering i ärendet kan exempelvis vara en ytterligare fråga från den sökande till CSN. Detta tyder på att utformningen och tydligheten i CSN:s kommunikation har betydelse för hur studerande uppfattar sina ärenden och vilken respons som följer.

5.3.5 Många komvuxstudenter behöver fysiska möten för att kunna ta till sig information om studiemedlet

Granskningen visar att komvuxelever ofta är i behov av stöd och hjälp i fysiska möten för att ansöka och ta till sig information om studiemedlet samt förstå beslut från CSN. Av våra intervjuer med CSN och studie- och yrkesvägledare framgår att svårigheten med att ta till sig information bland annat beror på språkbarriärer, begränsad digital kompetens och bristande tilltro till den egna förmågan.¹⁴⁵

CSN:s handläggare kommunicerar i huvudsak med studerande via telefon. Myndigheten erbjuder även möjlighet att boka fysiska möten vid vissa lokalkontor, men denna möjlighet efterfrågas i begränsad utsträckning och marknadsförs inte aktivt av CSN.¹⁴⁶ En följd av detta blir att komvuxelever i stället vänder sig till studie- och yrkesvägledare vid skolan eller i kommunen. I våra intervjuer beskriver studie- och yrkesvägledarna att 10–60 procent av deras arbetstid går åt till CSN-relaterade

¹⁴² Vid inkommen ansökan genomförs ett antal kontroller i myndighetens handläggningssystem som avgör om ärendet kan beslutas maskinellt eller kräver manuell hantering. Enligt CSN kan handläggaren sedan avgöra om ärendet därefter ska provas manuellt eller skickas för maskinell prövning. För att en maskinell prövning ska ske behöver beslutsgrunder som är godkända för maskinell hantering vara uppfyllda. Om det förekommer en kombination av beslutsgrunder kan ett ärende skickas vidare för en manuell prövning. Mejl från företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2026-02-12.

¹⁴³ Intervju med företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2025-09-29. Se även mejl från företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2026-04-15.

¹⁴⁴ I vår granskning av ärenden undersökte vi om något hade hänt i ärendet efter att informationsbrevet skickats ut men innan beslutet fattats. 20 procent av de studerande som fått maskinellt genererad information om resultatkravet hade ytterligare händelser i sitt ärende, medan motsvarande andel av de som fått manuell handläggning var cirka 40 procent.

¹⁴⁵ Intervju med företrädare för komvuxskola 1, 2025-12-04; intervju med företrädare för komvuxskola 2, 2026-01-23; intervju med företrädare för komvuxskola 3, 2026-02-02; intervju med företrädare för komvuxskola 4, 2026-02-16; intervju med företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2025-11-05.

¹⁴⁶ Mejl från företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2026-02-12.

frågor, trots att de tydligt betonar att ansökan om studiemedel är elevens eget ansvar.¹⁴⁷

Enligt förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning ska kommunen i samband med utarbetandet av den individuella studieplanen erbjuda studenten studie- och yrkesvägledning i vilken det ska ingå information om studieekonomiska förutsättningar. Vad som avses med studieekonomiska förutsättningar och vad ansvaret innebär i praktiken är dock inte förtydligat.¹⁴⁸

CSN uppger att de har genomfört informationsinsatser riktade mot komvux.¹⁴⁹ Det händer att CSN träffar elever på skolorna, men de har främst kontakt med personal inom komvux.¹⁵⁰ Myndigheten har dialogmöten med ett nätverk av utbildningsanordnare inom komvux, som främst består av studie- och yrkesvägledare och administratörer på skolorna eller i kommunen. De får exempelvis återkoppling om vilka frågor eleverna ställer som rör studiestödet och om eventuella behov av förbättringar, exempelvis på webbplatsen.¹⁵¹ Eftersom det finns ett omfattande antal komvuxskolor i Sverige, och CSN inte finns på alla orter måste de göra vissa prioriteringar i vilka skolor de har kontakt med.¹⁵²

CSN uppger att det är svårt att helt undvika att elever vänder sig till studie- och yrkesvägledare med frågor om studiemedel eftersom det är på skolorna eleverna befinner sig. CSN framhåller därför vikten av att vara lyhörda för synpunkter från studie- och yrkesvägledare. Myndigheten bedömer även att en förbättrad och mer anpassad studiemedelsansökan kan underlätta ansökan för eleverna.¹⁵³

5.3.6 Otydlighet i ansökan kan ha stor påverkan på antalet veckor med studiemedel

Granskningen visar att otydlighet i ansökan om studiemedel riskerar att leda till att utlandsfödda komvuxelever får en felaktig veckobegränsning. Eftersom veckobegränsningen bland annat avgörs av utbildningsbakgrund är det viktigt att denna information är korrekt i ansökan. Det förekommer att skolan inte finns kvar

¹⁴⁷ Intervju med företrädare för komvuxskola 2, 2026-01-23; intervju med företrädare för komvuxskola 3, 2026-02-02; intervju med företrädare för komvuxskola 4, 2026-02-16.

¹⁴⁸ Riksrevisionen har inte kunnat hitta några förarbeten som förtydligar vad ansvaret för att informera om studieekonomiska förutsättningar innebär rent praktiskt, eller hur långtgående ansvaret är.

¹⁴⁹ Mejl från företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2026-02-12; mejl från företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2026-04-15. Inom myndighetens uppdrag med felaktiga utbetalningar har det riktats ett välkomstskick och inlägg i sociala medier till komvuxstuderande, samt affischer och broschyrer på komvuxskolor. Därutöver tog CSN fram en broschyr riktad till studie- och yrkesvägledare inom komvux som de sedan kan ge till elever för att de ska få korrekt information om studiemedel. CSN närvarar även på olika mässor. Intervju med företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2025-09-29.

¹⁵⁰ Intervju med företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2026-04-29.

¹⁵¹ Inom nätverket "Partnerkommunikation" har CSN främst kontakt med studie- och yrkesvägledare och administratörer. CSN har även kontakter med högskolor och yrkeshögskolor inom nätverket. Intervju med företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2025-11-05.

¹⁵² Intervju med företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2026-04-29.

¹⁵³ Intervju med företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2026-04-29.

eller att det inte går att få tag i betyg eller intyg från tidigare utbildning. Då blir eleven också osäker på vad den ska uppge i ansökan.¹⁵⁴

Enligt CSN tror en del att det är bättre att fylla i en högre utbildning än vad de faktiskt har. Andra fyller i vad de studerar i Sverige och inte vad de har studerat utomlands. Detta leder till att en del får för många veckor och en del får för få veckor. Vidare behöver den sökande ange tidigare utbildning i varje ny ansökan, vilket innebär att man kan ange olika utbildningsbakgrunder i olika ansökningar. Om uppgifterna inte stämmer med dem som den studerande har lämnat i en tidigare ansökan utreds frågan närmare.¹⁵⁵ Att utreda dessa ärenden är resurskrävande.¹⁵⁶

CSN har initierat ett arbete för att göra studiemedelansökan mer interaktiv och förbättra kvaliteten i uppgifterna om utbildningsbakgrund i ansökan.¹⁵⁷ Myndigheten planerar ett samarbete med Universitets- och högskolerådet (UHR) för att kunna ta del av information om huruvida en sökande redan finns registrerad med en gymnasial utbildningsbakgrund i UHR:s system.

Därutöver planerar CSN att utveckla ansökan så att den sökande endast behöver uppge sin tidigare utbildningsbakgrund vid det första ansökningstillfället. Vid efterföljande ansökningar kommer den studerande tillfrågats om han eller hon uppnått en viss utbildningsnivå sedan föregående ansökan.¹⁵⁸ Den planerade förändringen innebär att studenter inte längre kan lämna in motstridiga uppgifter i olika ansökningar. Detta kommer att sannolikt leda till att färre ärenden utreds och att den administrativa bördan därmed minskar. Riksrevisionen bedömer dock att den planerade förändringen inte åtgärdar grundproblemet: att många studenter i sin första ansökan uppger fel utbildningsbakgrund. Åtgärden riskerar därför att göra problemet mindre synligt, utan att det faktiskt åtgärdas.

5.4 Svårigheter för komvuxstuderande framgår i CSN:s uppföljningar av sitt informationsarbete

Granskningen visar att CSN följer upp sitt informationsarbete i tillräcklig utsträckning.¹⁵⁹ Uppföljningen av informationsarbetet som rör resultatkravet och veckobegränsningen ingår i det generella arbetet med att följa upp myndighetens information. CSN:s följer bland annat upp sitt informationsarbete genom återkommande kundundersökningar som syftar till att följa hur handläggarnas

¹⁵⁴ Intervju med företrädare för komvuxskola 1, 2025-12-04.

¹⁵⁵ Mejl från företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2026-02-12.

¹⁵⁶ Intervju med företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2025-11-06; intervju med företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2026-01-12.

¹⁵⁷ Intervju med företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2026-04-29.

¹⁵⁸ Mejl från företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2026-02-12.

¹⁵⁹ Riksrevisionen har tagit emot underlag från CSN som beskriver ett flertal kommunikationsinsatser som inte redovisas i avsnittet.

service upplevs. Resultaten särredovisas för olika kundgrupper och presenteras i myndighetens årsredovisning.¹⁶⁰

Vidare visar granskningen att de ovan beskrivna utmaningarna med att nå ut med information till komvuxelever även identifierats i myndighetens egna uppföljningar. I CSN:s regeringsuppdrag om att motverka felaktiga utbetalningar genomförde myndigheten intervjuer med studie- och yrkesvägledare inom komvux. Där framkommer en liknande bild som den vi ser i våra intervjuer. Studie- och yrkesvägledare påpekade bland annat att de ville ha mer avlastning av CSN och möjlighet för eleverna att boka in ett fysiskt möte med myndigheten.¹⁶¹

År 2022 initierade CSN en förstudie i samverkan med Statens servicecenter för att analysera förutsättningarna för ökad närvaro vid statliga servicekontor. CSN bedömde att en servicesamverkan skulle vara positiv för myndighetens målgrupper, men konstaterade samtidigt att det var svårt att uppskatta efterfrågan på sådan service. I förstudien framgår att servicehandläggare skulle kunna erbjuda vägledning i samband med ansökan om studiemedel. Vidare framkom att CSN:s e-tjänst upplevs som svår att använda, särskilt för personer som avser att studera inom komvux, saknar svenska som modersmål eller är utländska medborgare.¹⁶² CSN bedömde dock att servicesamverkan inte kunde prioriteras, då myndigheten i stället behövde fokusera på införandet av omställningsstudiestödet.¹⁶³

Under det senaste decenniet har CSN vid tre tillfällen genomfört användartester av sin webbplats med studenter vid Mittuniversitetet. Vid det senaste tillfället inkluderades även komvuxstuderande, bland annat i syfte att undersöka deras erfarenheter av ansökningsprocessen för studiemedel. Det kan dock noteras att riktade användartester av studiemedelsansökan för denna grupp inte genomfördes förrän i slutet av 2025, trots att problem som är kopplade till ansökan för komvuxstuderande har varit kända under en längre tid.

¹⁶⁰ Däremot sker ingen systematisk registrering av inkommande telefonsamtal eller e-postmeddelanden för uppföljningsändamål, vilket begränsar möjligheten att analysera återkommande problem och frågor från allmänheten. Mejl från företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2026-02-12.

¹⁶¹ Detta gjordes inom regeringsuppdraget om att motverka felaktiga utbetalningar under 2022–2023.

¹⁶² Centrala studiestödsnämnden, *Sammanfattning CSN på servicekontoren*, 2023.

¹⁶³ Centrala studiestödsnämnden och Statens servicecenter, *Lokal statlig service avseende CSN:s tjänster vid statliga servicekontor*, 2023; intervju med företrädare för Centrala studiestödsnämnden, 2026-04-29.

6 Slutsatser och rekommendationer

Viktiga mål med studiestödssystemet är att bidra till en hög genomströmning, en bred rekrytering och att lånen återbetalas i sin helhet. Riksrevisionen har granskat om resultatkravets och veckobegränsningens utformning bidrar till att målen med studiestödssystemet uppnås, samt CSN:s arbete kopplat till villkoren. Granskningen visar att villkorens utformning och CSN:s arbete brister i viktiga aspekter.

Resultatkravet syftar till att främja en hög genomströmning och motverka att studenter som inte uppnår tillräckliga studieresultat tar lån som de sedan inte kan återbetala. Granskningen visar att resultatkravet i praktiken inte utgör ett hinder för ytterligare belåning eftersom en övervägande majoritet av studenterna återkvalificerar sig till studiemedel. Möjligheten till återkvalificering behövs för att upprätthålla en hög genomströmning, men dagens regelverk är allt för tillåtande och möjliggör för studenter att ta lån som de sedan inte kan återbetala. Det kan få långvariga negativa ekonomiska konsekvenser för individen och medför ökade kostnader för staten.

Veckobegränsningen syftar till att bidra till en hög genomströmning samtidigt som den ska ge studenten rimliga förutsättningar för att fullfölja en utbildning. På komvux bestäms antalet veckor med studiemedel efter den utbildningsbakgrund som individen uppger i sin ansökan till CSN, oavsett om studierna som ansökan avser är på grundskolenivå eller gymnasienivå. För studenter med utländsk utbildning kan det vara svårt att avgöra om utbildningen motsvarar svensk grundskole- eller gymnasieutbildning och därmed hur många veckor med studiemedel som de har rätt till. Det försvårar för studenten att bedriva välplanerade och målinriktade studier, vilket i sin tur kan leda till lägre genomströmning.

På högskolan är det framför allt studenter på en handfull långa program som har svårt att få veckorna att räcka till. Nästan var fjärde läkarstudent har förbrukat sina studiemedelsveckor innan utbildningen har slutförts – en andel som kommer att öka i och med att läkarutbildningen förlängts. Om studenter med begränsade ekonomiska resurser eller höga utgifter avstår från att söka till dessa program motverkar det en bred rekrytering.

Enligt riksdagen bör studiestödssystemet vara så enkelt och lättöverskådligt som möjligt. Riksrevisionen konstaterar att olika resultatkrav för studier i högskolan, yrkeshögskolan och komvux gör studiemedelssystemet onödigt komplext. I granskningen framkommer inte övertygande motiv för varför resultatkravet bör skilja sig åt mellan de olika skolformerna.

CSN har överlag ett välfungerande informationsarbete. Många komvuxstudenter är dock i behov av fysiska möten för att kunna ta till sig och förstå information om studiemedelsreglerna. Då CSN i huvudsak kommunicerar med studenter via telefon vänder sig studenterna till studie- och yrkesvägledare på komvuxskolorna eller i kommunen. Riksrevisionen bedömer att det är resurseffektivt om studie- och

yrkesvägledarna bistår CSN i informationsarbetet eftersom de redan finns på plats runt om i landet. Kommunerna har ett ansvar för att informera komvuxstudenter om studieekonomiska förutsättningar men vad ansvaret innebär i praktiken är inte förtydligt. Granskningen visar att studie- och yrkesvägledarna inte ser det som sitt ansvar att hjälpa studenter med stora behov av stöd om studiemedelsfrågor, även om de i många fall försöker göra detta.

6.1 Brister i hur resultatkravet utformats

Resultatkravet ska, tillsammans med möjligheten till återkvalificering, främja en hög genomströmning och motverka att studenter som inte uppnår tillräckliga studieresultat tar lån som de sedan inte kan återbetala. Granskningen visar att reglerna inte är ändamålsenligt utformade för att nå så hög måluppfyllelse som möjligt. Återkvalificeringsreglerna bidrar till ökad genomströmning genom att ge studenter en viktig andra chans men motverkar inte i tillräcklig utsträckning att studenter med svaga studieresultat tar lån som de senare har svårt att betala tillbaka.

Vidare visar granskningen att ett striktare resultatkrav inte ökar studenternas ansträngningar och därmed inte heller ökar genomströmningen. Reglerna för återkvalificering har inte ändrats eller utvärderats sedan studiemedelssystemet gjordes om 2001.

6.1.1 Regler för återkvalificering är en central del av resultatkravet

Resultatkravet leder till att drygt var femte student får avslag på en studiemedelsansökan under sin studietid. En övervägande majoritet av de som fått avslag på grund bristande studieresultat återkvalificerar sig till studiemedel, och i genomsnitt tar de lika stora lån som övriga studiemedelstagare.

Granskningen visar att studenter som inte klarar resultatkravet i betydligt högre utsträckning än övriga studenter får ett årsbelopp överlämnat till Kronofogden. För drygt 3 000 individer per årskull resulterar studielånet i att minst ett årsbelopp överlämnas till Kronofogden.

För studerande som endast har mindre eller tillfälliga svårigheter att klara resultatkravet kan en andra chans i form av återkvalificering vara viktig och bidra till att hålla uppe genomströmningen och till att studielånen betalas tillbaka. Granskningen visar att studiemedelstagare i högskolan som inte riktigt når upp till resultatkravet snabbt återkvalificerar sig till studiemedel, utan att deras studieprestationer eller återbetalningsförmåga påverkas negativt.

Men för studenter med mer varaktigt svaga studieresultat innebär återkvalificering att risken för återbetalningsproblem är väsentligt högre. Granskningen visar att studenter som vid upprepade tillfällen fått avslag på grund av resultatkravet har problem med att återbetala sina lån. I denna grupp får var åttonde högskolestudent och var fjärde komvuxstudent minst ett årsbelopp överlämnat till Kronofogden. Det är

en sex respektive tre gånger så hög andel jämfört med studenter som klarar resultatkravet.

För individen kan en registrerad skuld hos Kronofogden leda till en betalningsanmärkning, vilket exempelvis minskar individens möjligheter att hyra bostad och få banklån. Skulden kan även bli föremål för indrivning genom exempelvis utmätning av lön eller egendom. Det medför även ökade kostnader för staten.

En möjlig åtgärd för att minska risken för att studenter tar lån som de har svårt att återbetala är att skärpa återkvalificeringsreglerna för individer som vid upprepade tillfällen inte når upp till resultatkravet. Inspiration och lärdomar kan även hämtas från hur resultatkravet och tillhörande återkvalificeringsregler utformats i Norge, Danmark och Finland.

6.1.2 Ett skärpt resultatkrav uppmuntrar inte studenter att anstränga sig mer

I syfte att öka studenternas genomströmning skärptes resultatkravet i högskolan 2010. Tanken var att ett striktare resultatkrav uppmuntrar studenter att öka studietakten. Granskningen visar dock att det striktare resultatkravet inte ökade studenternas prestationer. När resultatkravet gjordes om för komvux 2020 innebar de nya reglerna en skärpning av resultatkravet för vissa komvuxstudenter. Inte heller för dessa studenter förbättrades studieprestationerna i samband med regelförändringen.

Resultaten tyder på att en skärpning av resultatkravet inte utgör ett effektivt verktyg för att få studenterna att anstränga sig mer, och därmed inte heller för att öka genomströmningen. Återkvalificeringsreglerna har dock inte förändrats sedan studiemedelssystemet gjordes om 2001. Det har heller inte utretts vad ändrade återkvalificeringsregler skulle innebära för genomströmningen.

6.2 Brister i veckobegränsningens utformning

Det finns brister i hur veckobegränsningen utformats, vilket får negativa konsekvenser för genomströmningen och kan motverka en bred rekrytering.

Att antalet studiemedelsveckor i komvux är knutna till utbildningsbakgrund gör det svårt för studenter att förutse hur många studiemedelsveckor de har rätt till. Systemet tar stora resurser i anspråk samtidigt som det försvårar för studenter att bedriva välplanerade och målinriktade studier.

På högskolan är det framför allt studenter på en handfull långa program som har svårt att få veckorna att räcka till. Riksrevisionen konstaterar att nuvarande utformning av veckobegränsningen kan utesluta vissa studentgrupper från dessa program och därmed motverka målet om en bred rekrytering.

6.2.1 Problematiskt att studiemedelsveckor knyts till utbildningsbakgrund på komvux

På komvux, till skillnad från högskolan och yrkeshögskolan, är det individens utbildningsnivå som avgör hur många veckor med studiemedel som hen har rätt till, oavsett om komvuxstudierna avser grundskolenivå eller gymnasienivå. Individen uppger själv sin utbildningsnivå i ansökan och CSN kontrollerar inte uppgiften. För personer med en utländsk utbildning kan det vara svårt att avgöra om utbildningen motsvarar svensk grundskole- eller gymnasieutbildning.

Om en student lämnar motstridiga uppgifter under utbildningens gång utreder CSN ärendet. Under 2025 utreddes drygt 30 000 ärenden och utredningarna resulterade i att knappt 2 500 studenter fick sin veckobegränsning justerad efter påbörjad utbildning. Systemet är kostsamt för CSN samtidigt som det kan bli svårt för studenter med utländsk studiebakgrund att förutse hur många veckor med studiemedel de har rätt till, och att planera sina studier därefter.

Problemet är välkänt och både CSN och en statlig utredning har lämnat förslag på åtgärder, men regeringen har inte gått vidare med dessa förslag. Riksrevisionens jämförelse med hur regelverken är utformade i Norge, Danmark och Finland visar att inget av dessa länders regelverk differentierar antalet veckor med studiemedel utifrån studentens utbildningsbakgrund.

6.2.2 Lärarstudenter har svårt att få veckorna att räcka till

På högskolan är det framför allt studenter på en handfull långa program som har svårt att få veckorna att räcka till. Mest utmärkande är läkarprogrammet där 22 procent av studiemedelstagarna får avslag på grund av veckobegränsningen – det är närmare en fyra gånger så hög andel jämfört med vad CSN rapporterar, en skillnad som huvudsakligen beror på val av mätmetod. Att läkarprogrammet nyligen har förlängts och nu motsvarar sex års heltidsstudier kommer framöver att leda till ännu fler avslag.

Studiemedelstagare på långa program i högskolan som får avslag på grund av veckobegränsningen klarar sina studier väl. Detta trots indikationer på att studenterna inte bara blir av med sitt studiemedel utan även måste börja återbetala sina studielån innan de avslutat sina studier och etablerat sig på arbetsmarknaden. Riksrevisionen konstaterar dock att veckobegränsningens utformning kan leda till att studenter med begränsade ekonomiska resurser eller höga utgifter avstår från att söka sig till dessa program och därmed kan den motverka en bred rekrytering. Att utöka antalet studiemedelsveckor för samtliga studenter vid högskolan riskerar dock att bli kostsamt, så åtgärder bör i stället riktas mot studenter på långa högskoleutbildningar.

6.3 Omotiverade skillnader i villkor mellan skolformer gör regelverket onödigt komplext

Riksrevisionen bedömer att olika resultatkrav för studier i högskola, yrkeshögskola och komvux gör studiemedelssystemet onödigt komplext och motverkar målsättningen om att studiestödssystemet vara så enkelt och lättöverskådligt som möjligt. Att olika krav tillämpas kan vara rimligt om det finns övertygande motiv, exempelvis kopplade till studiernas upplägg eller skillnader i de studerandes förutsättningar. Granskningen visar emellertid att analyser och underlag som pekar på sådana omständigheter saknas.

6.3.1 Brister i underlag och uppföljning av resultatkravet för yrkeshögskolan och komvux

På yrkeshögskolan, till skillnad från högskolan och komvux, ska studenten enligt resultatkravet studera i den takt som studieplanen anger. I samband med att yrkeshögskolan infördes 2011 utreddes inte hur resultatkravet bäst bör utformas för skolformen. I stället utgick CSN från den huvudregel som gällt sedan 1960-talet, en regel som dock inte tillämpats på länge inom de två största skolformerna högskola och komvux. Jämfört med resultatkravet i högskolan och på komvux är resultatkravet i yrkeshögskolan dessutom mer beroende av individuella bedömningar, något som riskerar att leda till att systemet blir mindre likvärdigt.

Till skillnad från högskolan har komvux inte ett lägre resultatkrav under det första studieåret. Det lägre resultatkravet i högskolan motiveras med att högskolestudenter har vissa inledande svårigheter under sin första studietid. När resultatkravet på komvux sågs över 2020 gjorde CSN bedömningen att ett lägre resultatkrav inte behövdes – utan att först undersöka om även komvuxstudenter har inledande svårigheter. Riksrevisionens granskning visar dock att även komvuxstudenter har inledande svårigheter under sin första studietid.

Riksrevisionens bedömning är att CSN har haft ett allt för stort fokus på högskolan i sitt analysarbete. Myndigheten har inte tagit fram kunskapsunderlag som rör resultatkravet i yrkeshögskolan, trots att det är den tredje vanligaste skolformen bland studiemedelstagare. CSN har inte heller följt upp den förändring av resultatkravet som genomfördes 2020 för komvux, trots att myndigheten i samband med regelförändringen framhöll vikten av att senast 2024 genomföra en grundlig utvärdering av det nya resultatkravet för komvux.

I högskolan har resultatkravet ändrats flera gånger, men större förändringar har både föregåtts av utredningar och följts upp och utvärderats.

6.4 CSN:s informationsarbete fungerar överlag bra men informationen till komvuxstudenter brister

CSN:s arbete med att ge behovsanpassad information om resultatkravet och veckobegränsningen fungerar i huvudsak väl. För komvuxstudenter som är i behov av fysiska möten för att kunna ta till sig information om studiemedelssystemet finns det dock brister.

6.4.1 Otydligt informationsansvar drabbar komvuxstudenter

En stor grupp komvuxstudenter är i behov av stöd för att kunna ansöka och ta till sig information om studiemedlet samt förstå beslut från CSN. Det visar samstämmiga intervjuer med CSN och studie- och yrkesvägledare. På grund av språkbarriärer, bristande digital kompetens eller låg tilltro till den egna förmågan behöver studenterna hjälp i fysiska möten. Då CSN i huvudsak kommunicerar med studenter via telefon vänder sig studenterna till studie- och yrkesvägledare på komvuxskolorna eller i kommunen.

Att CSN är ansvariga för att ge studenter lättillgänglig och behovsanpassad information om studiemedlet framgår tydligt av deras instruktion. I praktiken utförs dock stora delar av informationsarbetet av studie- och yrkesvägledare som arbetar på komvuxskolorna eller i kommunerna. Enligt förordningen om vuxenutbildning ska kommunen i samband med utarbetandet av den individuella studieplanen erbjuda studenten studie- och yrkesvägledning, i vilken det ska ingå information om studieekonomiska förutsättningar. Av intervjuer framgår att studie- och yrkesvägledarna i många fall försöker stötta studenter med särskilt stora behov i studiemedelsfrågor men att de varken har tillräcklig kompetens eller ser det som sitt ansvar att göra så.

Det finns flera praktiska fördelar med att studie- och yrkesvägledare bidrar i informationsarbetet – främst är det resurseffektivt eftersom studie- och yrkesvägledarna redan finns på plats runt om i landet. När det inte är tydligt för alla aktörer vilket informationsansvar studie- och yrkesvägledarna har, eller hur de kan bistå CSN, riskerar dock informationen till studenter med stora behov att bli bristfällig och olikvärdig.

6.5 Översyn av studiemedelssystemet

I juli 2026 tillsatte regeringen en utredning av studiemedelssystemet. Utredaren ska bland annat analysera och föreslå hur veckobegränsningen för eftergymnasiala studier kan anpassas för utbildningar som omfattar sex års heltidsstudier. För studier på grundskolenivå och gymnasial nivå ska utredaren analysera om dagens differentierade system, där veckogränsen beror på utbildningsbakgrund, bör ersättas med fasta veckogränser och vid behov föreslå sådana förändringar. Då granskningen visar på brister på båda dessa områden är det positivt att de nu ska utredas.

Riksrevisionen bedömer dock att direktiven i vissa avseenden är för snäva. Granskningen visar att veckobegränsningens utformning även brister för en del eftergymnasiala utbildningar som är kortare än sex år. Så som direktivet nu är formulerat risker dessa utbildningar att förbises.

Riksrevisionen bedömer även att direktivet inte tillräckligt tydligt lyfter fram resultatkravet betydelse, inklusive reglerna för återkvalificering, för ett effektivt studiemedelssystem. Reglerna för återkvalificering har i vart fall inte utvärderats sedan studiemedelssystemet gjordes om 2001. När regeringen 2010 flyttade över regleringen av resultatkravet i högskolan från CSN:s föreskrifter till studiestödsförordningen inkluderades inte regelverket för återkvalificering, utan detta regleras fortsatt i CSN:s föreskrifter.

6.6 Rekommendationer

Riksrevisionen lämnar följande rekommendationer.

Till regeringen

- Skärp återkvalificeringsreglerna för att bättre motverka att studenter med svaga studieresultat beviljas ytterligare studielån som de senare inte kan betala tillbaka.
- Se till att det tydligt framgår av förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning vilket ansvar kommunen ska ha för att bistå studenter på komvux med behovsanpassad och korrekt information om studiemedlet.

Till Centrala studiestödsnämnden

- Harmonisera resultatkravet i yrkeshögskolan och komvux med resultatkravet i högskolan.
- Se till att yrkeshögskolan och komvux inte förbises när resultatkravet och veckobegränsningen följs upp och utvärderas. Detta är särskilt viktigt vid större förändringar av villkoren.

Referenslista

Rapporter, utredningar och artiklar

Angrist, J.D. och Pischke, J.-S., *Mostly harmless econometrics*, Princeton University Press, 2009.

Centrala studiestödsnämnden, *Att nå taket för studiestödet – Vilka använder alla veckor med studiemedel på eftergymnasial nivå?*, 2020.

Centrala studiestödsnämnden, *Dispens användning av molntjänst*, 2022.

Centrala studiestödsnämnden, *Efter avslaget - en studie om komvuxstuderande som får avslag på sin ansökan om studiemedel*, 2019.

Centrala studiestödsnämnden, *Förslag till ändrade studiemedel för vuxenstuderande på grundnivå*, 2010.

Centrala studiestödsnämnden, *Förändrad studieresultatprövning – effekter av ändrade regler för rätt till studiemedel*, 2015.

Centrala studiestödsnämnden, *Högskolestuderandes ekonomiska och sociala situation 2020*, 2021.

Centrala studiestödsnämnden, *Komvux och folkhögskolestuderandes ekonomiska och sociala situation 2021*, 2021.

Centrala studiestödsnämnden, *Konsekvensanalys: kommunikation utan sociala medier*, 2022.

Centrala studiestödsnämnden, *Konsekvenser av nya bestämmelser om studieresultatprövning*, 2010.

Centrala studiestödsnämnden, *Konsekvensutredning med anledning av förslag till ändrade föreskrifter och allmänna råd av beviljning av studiemedel (CSNFS 2001:1) och om studiestartstöd (CSNFS 2017:1)*, 2020.

Centrala studiestödsnämnden och Statens servicecenter, *Lokal statlig service avseende CSN:s tjänster vid statliga servicekontor*, 2023.

Centrala studiestödsnämnden, *Obetalade studielån – vilka hamnar hos Kronofogden?*, 2026.

Centrala studiestödsnämnden, *PM Krav på studieresultat - yrkeshögskolan*, 2011.

Centrala studiestödsnämnden, *Prövning av studieresultat – en uppföljning av ändrade regler*, 2012.

Centrala studiestödsnämnden, *Sammanfattning CSN på servicekontoren*, 2023.

Centrala studiestödsnämnden, *Skilda studieförutsättningar*, 2014.

Centrala studiestödsnämnden, *Studiemedel till studerande på grundskolenivå*, 2010.

Centrala studiestödsnämnden, *Studieresultatprövning – en översyn*, 2007.

Centrala studiestödsnämnden, *Studiestödet 2025 – en uppföljning av studiestödets utveckling och effekter*, 2026.

Centrala studiestödsnämnden, *Studiestöd och studieresultat*, 1998.

Centrala studiestödsnämnden, *Yrkehögskolestuderandes ekonomiska och sociala situation 2022*, 2022.

Centrala studiestödsnämnden, *Årsredovisning 2024*, 2025.

Centrala studiestödsnämnden, *Årsredovisning 2025*, 2026.

Cunningham, S., *Causal inference – the mixtape*, Yale University Press, 2021.

Myndigheten för yrkeshögskolan, *Uppföljning av konsekvenser av Covid-19-pandemin i yrkeshögskolan, konst- och kulturutbildning samt tolkutbildning*, 2021.

Riksrevisionen, *Kortutbildade arbetssökandes övergång till reguljär utbildning – uppdrag, verksamhet och styrning*, 2024.

Riksrevisionen, *Yrkeshögskolan – ambitioner, styrning och uppföljning*, 2021.

Skolverket, *Covid-19-pandemins påverkan på skolväsendet. Delredovisning 4 – Komvux*, 2021.

Skolverket, *PM Elever och studieresultat i kommunal vuxenutbildning*, 2025.

SOU 1963:74, *Rätt till studiemedel*.

SOU 1996:90, *Sammanhållet studiestöd*.

SOU 2009:28, *Stärkt stöd för studier – tryggt, enkelt och flexibelt*.

SOU 2013:15, *För framtidens hälsa – en ny läkarutbildning*.

SOU 2013:20, *Kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå – en översyn för ökad individanpassning och effektivitet*.

SOU 2018:73, *Studiemedel för effektiva studier*.

Universitetskanslersämbetet, *Coronapandemins konsekvenser för universitet och högskolor – Slutredovisning av ett regeringsuppdrag*, 2022.

Universitetskanslersämbetet, *Årsrapport 2026*, 2026.

Överklagandenämnden för studiestöd, *Beslut 2013-10-14, dnr. 2013-03045*, 2013.

Riksdagstryck

Dir. 2026:75, *Ett mer ändamålsenligt och effektivt studiemedelssystem*, 2026.

Kungl. Maj:ts proposition nr 138 år 1964.

Prop. 1999/2000:10, *Ett reformerat studiestödssystem*, bet. 1999/2000:UbU7, rskr. 1999/2000:96.

Prop. 2009/10:141, *Rättvist och effektivt – förändringar i studiestödssystemet*, bet. 2009/10:UbU18, rskr. 2009/10:290

Prop. 2014/15:85, *Ökad individanpassning – en effektivare sfi och vuxenutbildning*.

Prop. 2015/16:1 utgiftsområde 15, *Studiestöd*, bet 2015/16:UbU2, rskr. 2015/16:58.

Prop. 2016/17:158, *Studiestartsstöd – ett nytt rekryterande studiestöd*.

Prop. 2023/24:1 utgiftsområde 15, *Studiestöd*, bet. 2023/24:UbU2, rskr. 2023/24:96.

Prop. 2025/26:1 utgiftsområde 15, *Studiestöd*.

Författningar med mera

Centrala studiestödsnämndens föreskrifter och allmänna råd (CSNFS 2001:1) om beviljning av studiemedel.

Förordning (2017:1144) med instruktion för Centrala studiestödsnämnden.

Förordning (2011:1108) om vuxenutbildning.

Högskoleförordning (1993:100).

Studiestödsförordning (2000:655).

Studiestödslag (1999:1395).

Webbsidor

Centrala studiestödsnämnden, "Antal veckor med studiemedel",
https://www.csn.se/fragor-och-svar/hur-manga-veckor-kan-jag-fa-studiemedel/antal-veckor-med-studiemedel.html#svid10_3bc72e5c15cce36b4231e1e, hämtad 2026-05-22.

Centrala studiestödsnämnden, "Fortsatt svalt intresse för utlandsstudier",
<https://www.csn.se/om-csn/press/pressmeddelanden/2024-09-06-fortsatt-svalt-intresse-for-utlandsstudier.html>, hämtad 2025-09-21.

Centrala studiestödsnämnden, "Nyttjande vid universitet och högskola efter Kalenderhalvår, Kön och Andel studerande med studiestöd",
https://statistik.csn.se/PxWeb/pxweb/sv/CSNstat/CSNstat__SN__HO/SNHOSVA01a.px/table/tableViewLayout2/, hämtad 2026-09-08.

Centrala studiestödsnämnden, "Om studieresultaten inte räcker",
<https://www.csn.se/fragor-och-svar/hur-manga-poang-maste-jag-klara-for-att-fortsatta-fa-studiestod/om-studieresultaten-inte-racker.html>, hämtad 2026-05-22.

Centrala studiestödsnämnden, "Studiemedel", <https://www.csn.se/bidrag-och-lan/studiemedel.html#>, hämtad 2026-05-22.

Centrala studiestödsnämnden, "Vår verksamhet och uppdrag", <https://www.csn.se/om-csn/vart-uppdrag/var-verksamhet-och-uppdrag.html>, hämtad 2026-05-22.

Högskolan Kristianstad, "Började du studera före 1 juli 2007?", <https://www.hkr.se/student/studierna/examen/borjade-du-studera-fore-1-juli-2007/#:~:text=Fram%20till%20den%201%20juli%202007%20g%C3%A4llde,genomgripande%20reform%20av%20den%20h%C3%B6gre%20utbildningen%20i>, hämtad 2026-05-28.

Myndigheten för yrkeshögskolan, "Om yrkeshögskolan", <https://www.yrkeshogskolan.se/om-yrkeshogskolan>, hämtad 2026-02-19.

Myndigheten för yrkeshögskolan, "YH-program", <https://www.yrkeshogskolan.se/utbildningsalternativ/yh-program>, hämtad 2026-04-24.

Statistiska centralbyrån, "Yrkeshögskolan", <https://www.scb.se/UF0701>, hämtad 2026-05-22.

Universitets- och högskolerådet, "Examina före 1 juli 2007", <https://www.uhr.se/studier-och-antagning/Examina-pa-universitet-och-hogskola/Examina-fore-1-juli-2007/>, hämtad 2026-05-28.

Ärendedokument

Ärendedokumenterna är handlingar i Riksrevisionens ärende Granskning av villkoren för studiemedel, dnr 2025/0748. Handlingarna är tillgängliga via Riksrevisionens registratur.

Bilaga 1. Övriga villkor för studiemedel

Nedan listas de villkor som gäller för att kunna få studiemedel.

- Utbildningen måste ge rätt till studiemedel.
- Studeranden måste vara registrerad på sina kurser.
- Studeranden måste studera minst 50 procent i minst tre veckor.
- Studeranden måste klara kraven på studieresultat.
- För studier på gymnasie- och grundskolenivå kan studeranden tidigast få studiemedel från höstterminen det år då den fyller 20.
- Studeranden måste vara under 61 år.
- Studeranden kan bara få studiemedel under en begränsad tid.
- Studeranden får inte ha vissa andra ersättningar.
- Obetalda årsbelopp på ett tidigare studielån eller obetalda återkrav kan påverka rätten till nya studiemedel.
- Studenter vars inkomster överstiger det så kallade fribeloppet får reducerade studiemedel.
- Ytterligare villkor gäller för studeranden som studerar utomlands och studeranden som inte är svenska medborgare.
- Ytterligare villkor gäller för tilläggsbidrag, tillägglån, merkostnadslån och högre bidrag.¹⁶⁴

¹⁶⁴ Centrala studiestödsnämnden, "Studiemedel", hämtad 2025-09-21.

Bilaga 2. Större förändringar av resultatkravet sedan 2001

Nedan följer en övergripande beskrivning av utvecklingen av resultatkravet sedan studiemedelsreformen 2001.¹⁶⁵

Högskolan

År 2007 harmoniserades resultatkravet för studier på högskola. Före 2007 fanns skilda krav på studieresultat beroende på om studierna bedrevs vid så kallade *fria studiegångar* eller vid *bundna studiegångar*. De bundna studiegångarna kännetecknades av en mer sammanhållen studiegång och mycket lärarledd undervisning. De hade även ett striktare resultatkrav där studieplanen skulle följas men där mindre och tillfälliga förseningar accepterades. På de fria studiegångarna, som innehöll en hög grad av självstudier, var kravet i stället att studenten skulle klara 75 procent av sitt studieåtagande.¹⁶⁶ År 2007 infördes samma 75-procentiga resultatkrav för alla högskolestudenter.

År 2010 infördes en striktare prövning av studieresultat i högskolan. Före 2010 gjorde CSN en prognosbedömning vilken innebar att studiemedel kunde beviljas, trots bristande studieresultat, om det ansågs sannolikt att studierna skulle kunna avslutas inom normal tid. Det ställdes inte heller samma krav på att kunna styrka särskilda skäl för att undantas från resultatkraven. Därtill ansågs fler skäl vara giltiga, till exempel felval av utbildning och engagemang i kårfacklig verksamhet.¹⁶⁷ Regelförändringen 2010 innebar att prognosbedömningen avskaffades och att kraven för att undantas från resultatprövningen stramades upp.¹⁶⁸

Före 2010 fanns även ett alternativt resultatkrav enligt vilket det räckte att studenten klarade 50 procent av sina studier under den senaste beviljningsperioden om studenten klarat 75 procent under hela sin studietid. Detta undantag avskaffades.¹⁶⁹ Syftet med ändringen var att få en ökad tydlighet i regelverket som kunde öka

¹⁶⁵ Mindre förändringar och förändringar av mer administrativ karaktär ingår inte här.

¹⁶⁶ Några exempel på bundna utbildningar var förskollärarytbildning, lärarytbildning och sjuksköterskeutbildning, medan exempelvis ekonomutbildningar, juristutbildningen och ingenjörsutbildningar tillhörde de fria utbildningarna. Se SOU 1996:90, s.111; Centrala studiestödsnämnden, *Studieresultatprövning – en översyn*, 2007, s.13.

¹⁶⁷ Centrala studiestödsnämnden, *Förändrad studieresultatprövning – effekter av ändrade regler för rätt till studiemedel*, 2015, s.13.

¹⁶⁸ Förutom regeländringen har ÖKS sedan 2010 haft flera avgöranden som har fått betydelse för prövningen av studieresultat. Ett sådant exempel är att förseningar av längre individuella arbeten som omfattar minst 15 högskolepoäng kan undantas från resultatkravet med ett intyg från skolan. Se Centrala studiestödsnämnden, *Förändrad studieresultatprövning – effekter av ändrade regler för rätt till studiemedel*, 2015, s. 14.

¹⁶⁹ Centrala studiestödsnämnden, *Förändrad studieresultatprövning – effekter av ändrade regler för rätt till studiemedel*, 2015, s. 13.

genomströmningen i utbildning samt att förbättra möjligheterna för en likformig och rättssäker prövning.¹⁷⁰

Det förändrade resultatkravet innebar dock att vissa studenter fick svårigheter att omskola sig, särskilt om de hade bristande studieresultat som låg långt tillbaka i tiden. Mot denna bakgrund infördes 2013 tillägg i studiestödslagen och studiestödsförordningen som innebär att bristande studieresultat från en studieperiod som avslutades för mer än tio år sedan inte ska utgöra hinder för att beviljas nya studiemedel.¹⁷¹

Komvux

År 2020 ändrades regelverket för komvux och samma krav som gäller på högskolan infördes. Tidigare behövde eleven klara minst hälften av sitt studieåtagande under den senaste studieperioden och fick inte ligga efter med mer än 200 poäng¹⁷² totalt under hela studietiden. Enligt CSN var det tidigare regelverket komplext, vilket gjorde det svårt för både studerande och utbildningsanordnare att förstå vilka krav som gällde för att beviljas fortsatt studiemedel. Eftersom studerande under hela sin studietid fick ligga efter med högst 200 poäng medförde regelverket ett omfattande utredningsarbete för CSN, bland annat för att fastställa vad som skulle anses utgöra normal studietakt. Förändringen skulle göra det mer tillåtande med mindre förseningar under hela studietiden, eftersom de studerande som en gång inte klarat 200 poäng inte längre behövde klara alla sina poäng. Samtidigt blev regelverket mindre tillåtande för studerande som inte klarar sina studier i ett tidigt skede av utbildningen.¹⁷³

¹⁷⁰ Prop. 2009/10:141.

¹⁷¹ Se 3 kap. 7 § andra stycket 2 studiestödslagen och 3 kap. 5 a § studiestödsförordningen.

¹⁷² 200 poäng motsvarar en halv termins heltidsstudier.

¹⁷³ Centrala studiestödsnämnden, *Konsekvensutredning med anledning av förslag till ändrade föreskrifter och allmänna råd av beviljning av studiemedel (CSNFS 2001:1) och om studiestartstöd (CSNFS 2017:1)*, 2020, s. 3–4.

Villkor för studiemedel (RiR 2026:22)

Rätten till studiemedel är förenad med ett antal villkor. Riksrevisionen har granskat om två av dessa villkor, resultatkravet och veckobegränsningen, bidrar till att målen med studiestödssystemet uppnås. Granskningen omfattar även Centrala studiestödsnämndens (CSN) informations- och analysarbete kopplat till villkoren.

Granskningen visar att resultatkravet och veckobegränsningen inte är ändamålsenligt utformade för att nå så hög måluppfyllelse som möjligt. Regelverket gör också studiemedelssystemet onödigt komplext och motverkar därmed målsättningen om ett enkelt och lättöverskådligt studiemedelssystem.

Vidare visar granskningen att CSN inte i tillräcklig utsträckning följt upp resultatkravet i yrkeshögskolan och komvux. CSN:s arbete med att ge behovsanpassad information om villkoren fungerar däremot väl. För komvuxstudenter som är i behov av fysiska möten för att kunna ta till sig information om studiemedelssystemet finns det dock brister.

För att bättre motverka att studenter med svaga studieresultat beviljas ytterligare studielån som de senare inte kan betala tillbaka rekommenderas regeringen att skärpa möjligheten till återkvalificering för studenter som har misslyckats med att nå upp till resultatkravet. CSN rekommenderas bland annat att harmonisera resultatkravet i yrkeshögskolan och komvux med resultatkravet i högskolan.